Numero 53 1.7.2002

TEEMANA USKOMUSHOITOJEN KIEMURAT

2
2002

? SKEPTIKKO

Ilmoittaudun tyrmättäväksi

Kutsukaa sitä miksi haluatte: chi'ksi, qi'ksi ki'ksi tai pranaksi. Kyseinen "energia" on kova sana muun muassa itämaisissa holistisissa hoitomuodoissa, Feng Shuissa ja taistelulajeissa. Keväällä nähtiin television Älä katso- ohjelmassa, kuinka tämä mystinen energia iski äänekoskelaisen kyusho-jutsu -mestari **Toni Kauhasen** välityksellä näkymättömästi ja teki hänen oppilaistaan toimintakyvyttömiä taistelutilanteessa.

Toni Kauhanen on amerikkalaisen karatekouluttaja **George A. Dillmanin** valtuuttama kyusho-jutsu opettaja. Hän kouluttaa hermopistekamppailua, jossa hyödynnetään "ihmisen anatomian, akupunktion, kiinalaisen ja länsimaalaisen lääketieteen perusteita sekä niin sanottua Dillman-teoriaa".

Kauhasen mukaan harjoituksissa opitaan ensiksi lyömään kevyesti akupisteisiin. Pitkällisen harjoittelun myötä ei tarvitse kuin koskea niihin, niin vaikutus - esimerkiksi tajuttomuus tai lamaannuttava kipu - toteutuu. Kun on harjoitellut vuosia, pystyy samankaltaisen vaikutuksen saamaan aikaan, kun vain siirtää kätensä tietyssä kulmassa hermopisteen päälle. Kosketusta ei siis lopulta tarvita lainkaan!

Skepsiksessä vaikuttava lääkäri **Veikko Näntö** toteaa, että hermopistekamppailu on lajille täysin asiallinen nimitys. Hermot kulkevat monin paikoin lähellä kehon pintaa, ja sopivaan kohtaan osuva isku saa aikaan hermon toimintahäiriön. Tämä ilmenee äkillisenä kipuna tai jäsenen lamaantumisena tai jopa tajunnan sumenemisena. Tärkeää on huomata, että tällaisessa käsittelyssä hermo voi helposti vaurioitua.

Useimmilla on omaakin kokemusta asiasta: kun sopivasti kolauttaa kyynärpäätään johonkin kovaan, tuntuu suhteettoman voimakas kipu, ja usein käsi voi hetkeksi lamaantuakin. Selitys on siinä, että isku kohdistuu suoraan erääseen käteen menevään hermoon, joka kyynärpäässä kulkee luun päällä lähellä pintaa. Vastaavanlaisia "hermopisteitä" on kehossa hermojen kulkuradoilla vähän joka puolella.

Mutta kun samassa yhteydessä viitataan akupunktiopisteisiin ja kiinalaiseen lääketieteeseen, mennään hakoteille. Akupunktiokäsittely perustuu uskomukseen, jonka mukaan energia virtaa elimistössä meridiaaneja pitkin, ja eri elimet ovat yhteydessä toisiinsa niiden kautta. Akupunktiolla tiedetään olevan vaikutusta kipuun, ja lääketieteellinen tutkimus viittaa siihen, että tämä perustuu punktioalueen ihon hermopäätteiden ärsytykseen, jonka kautta viesti välittyy keskushermostoon ja vaikuttaa siellä. Pisteiden oikeat sijainnit on opittu tuntemaan yrityksen ja erehdyksen tietä, mutta kun hermo-käsitettä ei aikanaan tunnettu, selitettiin asia energiavirroilla ja akupisteillä.

Vielä enemmän hakoteille mennään, kun esitellään tyrmäyksiä ilman kosketusta. Jos ilmiö olisi totta, miksei kukaan ole koskaan tehnyt esimerkiksi pankkiryöstöä tyrmäämällä koskematta kaikki pankissa olevat?

Mistä on kysymys? Sekoittaako tyrmääjä omilla liikkeillä vastustajan tasapainon? Pitääkö vastustajan tietää, että hänet tullaan tyrmäämään koskettamatta? Mitä tapahtuisi, jos tyrmääjän testattavana olisi satunnainen joukko ihmisiä, joilta peitetään silmät ja tukitaan korvat - ihmiset seisoisivat rivissä selin tyrmääjään päin ja hänen tulisi tainnuttaa satunnaisesti valittu yksilö?

Mitään ei tapahtuisi, koska chi-energiaa ei ole olemassa. Hermopisteen manipuloiminen ilman kosketusta toimii vain tyrmääjän omien oppilaiden kohdalla, jotka tietävät, miten heidän odotetaan reagoivan. Kyseessä on sama ilmiö, mitä muun muassa **Niilo Ylivainio**, **Pirkko Jalovaara** ja **Seppo Juntunen** ovat käyttäneet hyväkseen. Tyrmättävät ovat suggeroituneet kaatumaan, ja kaatuvat juuri siksi.

En usko, että T. Kauhanen ryhtyy tyrmäämään tuntemattomia ihmisiä ilman kosketusta. Silti useimmat hermopistetekniikoita tekevät suostuvat näyttämään tekniikoita myös vapaaehtoisille, kunhan näillä ei ole vakavia sairauksia.

Minulla ei ole. Ilmoittaudun vapaaehtoiseksi.

Risto K. Järvinen

SKEPTIKKO

2/2002 Numero 53

Julkaisija

Skepsis Ry
PL 483
00101 Helsinki
www.skepsis.fi

Päätoimittaja

Risto K. Järvinen

Toimitus

Närhitie 11
01450 Vantaa

puhelin: 050 - 3311 650
e-mail: editor@skepsis.fi

Taitto

Risto K. Järvinen

Painopaikka

Nykypaino

ISSN 0786-2571

Uskomushoitojen vapaus ja vastuu **4**
Ilkka Toivonen

Uskomushoitojen energiakäsitteet hataralla pohjalla **14**
Hanno Essèn ja Hans Isaksson

Homeopatia fyysikon näkökulmasta **18**
Juha Merikoski

Samuel Hahnemann (1755-1843) Miten homeopatia keksittiin? **21**
Arno Forsius

Natsit ja homeopatia **25**
Risto K. Järvinen

Skeptikot uskonnollisten esineiden museossa **26**
Risto K. Järvinen

Outoja väitteitä aurinkokunnastamme **29**
Matias Päätalo

Tunnistettuja lentäviä kohteita **30**
Risto K. Järvinen

Viranomaiset vimmoissaan. Pyykkilautavatsa kymmenessä minuutissa? . **32**
Risto K. Järvinen

Bara Normal **35**

Kirjat. Ihmisiä suden vaatteissa - ja päinvastoin **36**
Risto Selin

Rubikin kuutio ratkaisee kaiken? **38**
Tomi Ryynänen

Kansikuva: Göran Törnwall

Hum. Kand Ilkka Toivonen

Uskomushoitojen vapaus ja vastuu

Ilkka Toivonen kirjoittaa uskomushoitojen historiasta, olemuksesta, turvallisuudesta ja tulevaisuudesta.

Nykyaikainen kokeelliseen tutkimukseen perustuva lääketiede alkoi kehittyä voimakkaasti 1800-luvun puolivälissä. Lääketiede oli 1920-luvun alussa kyennyt voittamaan monet kulkutaudit tai ainakin tehokkaasti niitä vähentämään. Rokotukset olivat yleistyneet ja mm. isorokko, joka lienee tappanut enemmän ihmisiä kuin ruttoepidemiat, oli saatu kitkettyä suuresta osasta Eurooppaa.

Uskomuksiin perustuvat lääkintätavat, kuten homeopatia, suoneniskentä, kuppaus ja virtsan juonti olivat muutamassa vuosikymmenessä hävinneet melkein kokonaan Euroopasta samalla kuin vakavat tauditkin, jotka osin jopa johtuivat näistä jopa vaarallisista lääkintätavoista. Uskomushoitojen menestys kulkee rinnakkain epärationaalisen ajattelun ja okkultismin suosion kanssa, kuten jäljempänä osoitetaan.

Jo homeopatian keksijä **Samuel Hahnemann** vastusti aikoinaan 1700-luvun lopulla keksittyä isorokkorokotusta. Varsinkin homeopaatit ja antroposofit vastustavat nykyisiäkin rokotusohjelmia. Heidän mukaansa lasten luontaiseen kehitykseen kuuluu tiettyjen lastensairauksien läpikäyminen ja nämä sairaudet vahvistavat lasta. Antroposofian mukaan lastensairaudet jopa edesauttavat lapsen eetteriruumiin kiinnittymistä fyysiseen ruumiiseen ensimmäisten seitsemän elinvuoden aikana.

Rokotuskriittistä "tieteellistä" tutkimustakin on yritetty tehdä, toistaiseksi huonoin tuloksin. Joidenkin homeopaattien mielestä isorokon häviämisen syy on jopa rokotusten lopettamisessa, ja kulkutautien voittaminen johtuisi hygieniaolojen parantumisesta 1800-luvun lopulla. Klassisen homeopatian edustajat ovat kuitenkin kehittäneet myös homeopaattisia rokotteita, joiden käyttö lienee kuitenkin melko vähäistä.

Uskomuslääkintä kaivetaan ylös haudasta

1930-luvulla suosioon noussut irrationaalisen ajattelun, mystiikan, nationalismin ja pseudotieteiden harrastus liittyy myös vaihtoehtolääkinnän asemaan hyvin dramaattisesti erityisesti Keski-Euroopassa, josta vaikutteita levisi tietenkin myös muualle.

Natsi-ideologiaan liittyi hyvin paljon mystiikkaa ja okkultismia. Varsinkin natsien ns. "green wing" suosi erilaisia vaihtoehtoisia hoitotapoja sekä mm. **Rudolf Steinerin** kehittämää astrologiaan perustuvaa biodynaamista viljelyä, joka otettiin laajamittaiseen käyttöön aika pian jo 1930-luvulla keskitysleireillä – esimerkiksi Dachaussa, joka perustettiin 1933 **Heinrich Himmlerin** toimesta.

Jopa kuvitelma arjalaisesta rodusta on lainattu suoraan Rudolf Steinerilta, joka kehitteli yllättävän tarkkoja rotuopillisia teesejään teosofian perustajan **Helena Blavatskyn "**juurirotu"-teorian pohjalta. Steinerin mukaan arjalaisen juurirodun yksi alarotu on pohjoisgermaaninen rotu, joka on henkisen ja rodullisen kehityksen korkein muoto.

Adolf Hitler oli vuodesta 1934 alkaen tunnetusti kasvissyöjä, hän inhosi tupakointia ja alkoholia, mutta **Rudolf Hess** meni vielä pitemmälle: hänelle kelpasi vain biodynaamisesti tuotettu ruoka. Myös Himmler suosi vaihtoehtoisia viljelytapoja ja homeopatiaa. Sekä Hessin, **J. Streicherin** että Himmlerin henkilääkärinä toimi homeopaatti.

Natsijohtajille ei riittänyt omakohtainen vaihtoehtohoitojen harrastus, vaan uskomushoidoista piti tulla koko valtakunnan virallinen tapa lääkitä ihmisiä. Suunnitelmiin kuului, että Itä-Euroopan vallatuilla alueilla toteutettaisiin laajamittainen vaihtoehtolääkinnällinen ohjelma.

Myös eugenikkaa pidettiin tuolloin tieteenä, muuallakin kuin Saksassa. Englannissa oli ho-

Kaikenlainen hoito ja huolenpito on terveydelle hyväksi, vaikka lääketieteen näkökulmasta vaihtoehtoisilla hoidoilla ei olisikaan muuta kuin lumevaikutus.

meopaatteja, jotka harrastivat rodunjalostusta.

Natsijohtajat halusivat kuitenkin myös tieteellistä näyttöä vaihtoehtolääkinnän toimivuudesta, eivätkä he epäilleet, etteikö sitä saataisi - siitäkin huolimatta, että mm. homeopatiaa oli tutkittu myös kokeellisesti jo 1800-luvulla ja sen vaikutus oli todettu moneen kertaan olemattomaksi mm. tuberkuloosin parantamisessa.

Kliinisiä tutkimuksia

Natsit olettivat itsestäänselvästi, että homeopatialääkkeillä voidaan parantaa, mutta eivät tienneet mitkä mekanismit niissä vaikuttavat. Niinpä 1937-39 aloitettiin suuri virallinen tutkimusprojekti maineikkaassa **Robert Koch** -sairaalassa Berliinissä, joka oli nimetty kuuluisan lääketieteen uranuurtajan mukaan.

Tutkijat joutuivat varsin pian toteamaan, että homeopatia ei ole mikään lääketieteellinen metodi, ja he olettivat sen perustuvan psykoterapiaan.

Sen aikaiset homeopaatit olivat itsekin myöntäneet, että heidän menetelmänsä perustuivat 90-95:ssä tapauksessa 100:sta pelkkään plasebo-vaikutukseen.

Myös suuri Rudolf Hess -sairaala Dresdenissä (yli tuhat vuodepaikkaa) oli natsilääketieteen keskus, joka toimi yhteistyössä vaihtoehtohoitajien ja niiden tutkijoiden kanssa. Vuosina 1935-39 siellä koulutettiin satoja lääkäreitä käyttämään homeopatiaa ja muita vaihtoehtohoitoja.

Natsien "kansanterveystyö" tuotti 1930-luvulla rekisteröityjä luontaishoitajia, "heilpraktikereita", yli 14 000, mutta heitä on arvioitu olleen käytännössä paljon enemmän, jopa 50 000. On esitetty laskelmia, joiden mukaan natsien propagandan ansiosta 6-10 miljoonaa saksalaista käytti vaihtoehtoisia hoitomuotoja, lähinnä homeopatiaa, kun ennen natsien valtaantuloa kyseessä oli muutamien harvojen harrastus.

Natsi-Saksan terveysministeri **Dr. Cont** oli pannut alulle mittavia tutkimuksia homeopatian tehosta monien yleisten sairauksien hoidossa. Kohteina olivat anemia, diabetes, tippuri sekä kilpirauhasen liikatoimintaa sen ajan tietämyksen mukaan aiheuttava thyreo-toxicosis.

Homeopaattilääkäri **Hans Rabelta** alkoi kuitenkin usko mennä. Hän totesi salaa nauhoitetussa viestissään, jota myöhemmin käytettiin todistuskkaleena oikeudessa, homeopaatti **R. Donnerille** 1939: "Velvollisuuksiini kuuluisi mennä Ministeri Contin luokse ja pyytää häntä lopettamaan kiireellisesti tutkimukset homeopatiasta." Hän jatkoi, "että olisi täyttä hulluutta uskoa terveysviranomaisten ottavan tosissaan, mitä homeopaattilääkärit julkaisevat lehdissään". Hän kritisoi mm. thyreo-toxicosis -tutkimuksia, sillä homeopatia ei voisi parantaa yhtään selvää thyreo-toxicosisia.

Ihmiskokeita keskitysleireillä

Näiden ajatusten ja sanojen taustalla oli sodan syttyminen ja kunnollisen hoidontarpeen akuutti kasvaminen. Kuitenkin natsit, huolimatta homeopatian osoittautumisesta täysin tehottomasti, yrittivät virallistaa sitä vielä sotavuosina 1942-43.

Jo 1930-luvulla homeopatiakokeita oli tehty Dachaussa. Nyt kokeet vietiin keskitysleireille. Erityisesti Dachau ja Auschwitz olivat homeopaattisten lääketehtaitten suuria tilaajia. Leireillä siirryttiin suoraan vertaileviin kokeisiin vangeilla. Homeopaattisia lääkkeitä kokeiltiin rinnakkain sulfanomiidin kanssa. Kokeita suorittamaan ja johtamaan valittiin kolme lääkäriä: **Dr. Schutz, Dr. Kiesewetter ja Dr. Pape**, joista viimeksi mainittu suoritti varsinaisen "likaisen työn" ruiskuttamalla vankeihin visvaa, joka sisälsi taudinaiheuttamiskykyistä streptokokkia.

Kokeista raportoitiin suoraan Heinrich Himmlerille ja **Dr. Grawitzin** oli todettava SS-johtajalle, että kaikki homeopaattista lääkettä saaneet vangit kuolivat bakteerien aiheuttamaan "sepsikseen" eli infektioon (lähinnä verenmyrkytykseen), kun taas sulfanomidia saaneet parantuivat.

Jostain syystä koehenkilöiksi pakotettiin erityisesti pappeja. Vangeille annettiin samoja homeopaattisia lääkkeitä, joita nykypäivinäkin on tarjolla, mm. potassium phosphoricum, ferrum phosporicum D6, silicium D6, D12 jne.

Vain Saksan tappio sodassa lopetti vaihtoehtolääkinnälliset kokeilut ihmisillä. Homeopatia on kuitenkin edelleen hyvin suosittua, varsinkin Saksassa.

Nurnbergin oikeudenkäynnissä kuultiin todistajalausuntoja näistä kokeista, joista on säilynyt myös pikkutarkkoja pöytäkirjoja. **Dr. Stöhrin** todistajalausunnosta: "Tämä oli mitä brutaalein hyökkäys peruslääketieteellisiä periaatteita vastaan."

Homeopatia palaa alkemian ja shamanismin piiriin

Vaikka vaihtoehtolääkintä on yleistynyt 1990-luvulla, tieteellistä selitystä tai todistusta ne tuskin koskaan tulevat saamaan. Homeopatiakin on vuosikymmeniä yrittänyt todistella oppejaan tieteellisin tutkimuksin, mutta ne ovat paljastuneet toinen toisensa jälkeen väärennöksiksi. Homeopatian varsinainen "tieteellinen esikuva" ranskalainen kemisti **Jacques Benvenistekin**, johon homeopaatit ovat aina tähän asti vedonneet, on saanut jo kaksi kertaa kuuluisan IG-Nobelin, joka

”Kokonaisvaltaista ja pehmeää”

Vaihtoehtoisista hoitomuodoista puhutaan ”kokonaisvaltaisina” ja ”pehmeinä”, vastakohtana lääketieteen käyttämille tieteelliseen tutkimuksen perustuville hoitomuodoille. On jokseenkin epäselvää, mihin näkemys kokonaisvaltaisesta ja pehmeästä perustuu, sillä jopa oletettavasti tuhansia vuosia vanhat ns. manipulaatiohoidot (kuten refleksologia, meridiaaniterapia, vyöhyketerapia, reiki, rytminen hieronta yms.) eivät eroa käytännössä tavallisesta käsilläparantamisesta.

Pernaruttokin talttuu

Yleisin vaihtoehtoinen hoitomuoto lienee homeopatia, joka perustuu olettamukseen, että alkuperäistä kanta-ainetta esim. kasvi- tai nasodipreparaattia erittäin voimakkaasti laimentamalla ja ravistamalla syntyy parantavaa energiaa, elämänvoimaa, joka siirtyy vesi-tai alkoholiliuokseen veden muistin kautta, vaikka alkuperäistä kanta-ainetta ei olisi enää jäljellä molekyyliäkään. Homeopaattiset pillerit valmistetaan uuttamalla tätä nestettä esim. sokeriruokorakeisiin. (Nasodi on sairaasta kudoksesta valmistettu kanta-ainepreparaatti.)

Homeopatia ei ole muuttunut sen kahden vuosisadan historian aikana juurikaan. Nykyään lääkkeet tosin valmistetaan teollisesti (mm. ravistelu on koneellista), ja joitakin uusia valmisteita on kehitteillä mm. pernaruttoa vastaan. Nasodi tullaan ottamaan pernaruttoisen lampaan haimasta.

Klassinen homeopaatti ei tee diagnoosia varsinaisesta sairaudesta, vaan tutkii ihmistä ”kokonaisuutena”, ja muodostaa potilaasta ns. lääkeainekuvan, joka muodostuu potilaan ulkomuodosta, luonteesta yms. Oletetaan olevan erityisiä Nux-Vomica, Silicea, Sepia ja Belladonna -ihmisiä, ja jopa miehistä erotellen Sepia-naisia jne.

Homeopaattilääkärit poikkeavat perinteestä tekemällä myös sairaudesta diagnoosin. Homeopatiaa käytetään lääketiedettä täydentävänä hoitona ja sitä on kokeiltu lähes kaikkiin sairauksiin. Joissakin maissa hoidoille on asetettu rajoituksia. (ns. puoskarisäädökset) Esimerkiksi Norjassa homeopaatit eivät saa hoitaa eläimiä, ja Ruotsissa homeopaatit eivät saa hoitaa lapsia ja raskaana olevia naisia tai syöpää sairastavia ihmisiä.

Homeopatiaa ja em. manipulaatiohoitoja käytetään myös eläinlääkinnässä. Suomen lainsäädännön mukaan ei eläimiä kuitenkaan saa ryhtyä parantamaan ennen kuin eläinlääkäri on tehnyt asianmukaisen diagnoosin. Eläinlääketieteelliset tutkimukset eivät kuitenkaan ole todenneet näillä hoidoilla olleen mitään vaikutusta eläinten terveyteen.

Kysyntä sen kuin kasvaa

Myös antroposofiset lääkkeet valmistetaan samaan tapaan. Sairaudet syntyvät antroposofian mukaan ihmisen joutuessa epätasapainoon luonnon ja kosmisten voimien kanssa.

Antroposofiaan kuuluu myös manipulaatiohoitoja, kuten rytminen hieronta ja hoitoeurytmia, joka perustuu liikkeisiin ja äännähtelyihin, joiden ”alkukuvat ovat kosmisia.” Hoitoeurytmiaa annetaan steinerkouluissa jo aivan ensimmäisellä luokalla jopa vanhempien tietämättä. Hoitoeurytmialla on katsottu voivan parantaa melkein kaikkia sairauksia. Rytmisen hieronnan katsotaan parantavan jopa anemiaa.

Sekä homeopaattisissa että antroposofisessa lääkkeissä ei ole yleensä mitään kemiallisesti vaikuttavia ainesosia, joten niitä ei pidä sekoittaa luontaislääkkeisiin tai yrttivalmisteisiin.

On tietenkin selvää, että kaikenlainen hoito ja huolenpito on terveydelle hyväksi, vaikka lääketieteen näkökulmasta vaihtoehtoisilla hoidoilla ei olisikaan muuta kuin lumevaikutus.

Vaihtoehtoisten hoitomuotojen suosio on koko ajan kasvamassa myös Suomessa, osin siksi, että tiedotusvälineissä esitellään usein näitä hoitomuotoja varsin kritiikittömästi. Mutta varmaan myös siksi, että vaihtoehtohoitajat varaavat aikaa ja huomiota potilailleen. Myös ”luonnonmukaisen” elämäntavan arvostuksella on vaikutuksensa. Englannissa kysyntä on kasvanut jopa niin paljon, että homeopaatin vastaanotosta joutuu maksamaan yli 250 euroa, kun Suomessa homeopaatin vastaanotolle pääsee vielä alle 50 eurolla.

Ilkka Toivonen

myönnetään vuosittain erilaisille ”tieteellisille” naurettavuuksille. Viimeksi Benveniste palkittiin keksinnöstään homeopaattisen voiman kulkemisesta puhelinlankoja pitkin Internetiin.

Osa homeopaateista on jo valmis myöntämään, että heidän on turha odottaa tieteellisiä selityksiä homeopatialle. Saksalainen tunnettu ja vaikutusvaltainen homeopaatti **Jörg Wichmann** vertaa homeopatiaa homoseksuaaleihin ja kehottaa kollegoitaan ”tulemaan ulos kaapista” ja myöntämään nöyrästi, että homeopatian paikka on muiden hermeettisten tieteiden joukossa, alkemistien ja shamaanien rinnalla.

Homeopatian tukeutuu yhä Hahnemanin 200 vuotta vanhoihin käsityksiin. Nykyaikainen lääketieteellinen tutkimus on valovuosien päässä siitä, kun Hahnemann kirjoitti perusteoksensa Organonin, joka on yhä homeopatian ”pyhä kirja” ja johon vieläkin jatkuvasti vedotaan. Hahnemann kirjoittaa, että kun paraneminen tapahtuu luonnonlakien mukaisesti, tieteellisellä selityksellä on vähän merkitystä, ”enkä pidä tärkeänä selittää sitä”

On selvää, että myös Suomessa tämä ”luovuttaminen” tulee tapahtumaan jossain vaiheessa. Päätoimittaja **Tiina Nyrhinen** ennakoi jo tätä muutosta tulkitessaan ajan merkkejä Homeopatia-lehdessä 1/2002: ”On totta, että jos olisimme uskollisia Organonin hengelle, puhuisimme enemmän elämänvoimasta ja hakisimme vähemmän innokkaasti potensoinnin tieteellistä perustaa.”

Jotkut homeopaatit haluavat edelleen odottaa tieteellistä todistusta. He pitävät ”paluuta” alkemian ja shamanismin rinnalle itsemurhana koko alalle. On myös todennäköistä, että homeopatia ja muut vaihtoehtoiset hoidot erkanevat yhä vain kauemmaksi tieteestä ja muuttuvat yhä selkeämmin erillisiksi uskomuksiksi, ja palautuvat omalle paikalleen kansanperinteen joukkoon.

Eläinlääkinnän harha-askel

Nykyajan ilmiö on myös vaihtoehtohoitojen ryntäys eläinlääkintään. Vaihtoehtohoitajat huomasivat markkinaraon syntyneen sekä luomutilojen että tavallisten kotilemmikkien lisääntymisen myötä. Aiemmin ainoastaan ihmisiin sovelletut hoitomuodot huomattiin äkkiä sopiviksi myös eläimille. Melkein kaikkia vaihtoehtohoitoja (vyöhyketerapia, refleksologia, meridiaaniterapia, akupunktio, yrttihoito, kukkaterapia, aromaterapia, shiatsu jne.) käytetään nykyään eläinlääkinnässä. Joogaa ei tiettävästi ole vielä kyetty opettamaan eläimille.

Homeopatia on mennyt jopa niin pitkälle, että eläimistä tehdään samanlaisia luonneanalyysejä (lääkeainekuvia) kuin ihmisistä ja samoja lääkkeitä käytetään samoihin oireisiin eläimillä ja ihmisillä.

Kun esimerkiksi silicea-ihminen on homeopatian mukaan arka ja pidättyväinen, ovat samat piirteet löydettävissä hevosista ja koirista tai mistä tahansa eläimestä. Homepaatit puhuvatkin siis silicea-eläimestä. Silicea on arkikielessä tavallinen piikivi, joka on myös kanta-aineena valmistettavalla lääkkeelle, ja sen siis oletetaan tehoavan sekä silicea-ihmiseen että -eläimeen. Silicea-eläimelle tyypillisiä ovat mm. sorkkien, kavioiden tai kynsien halkeamat, ihmiselle mm. paiseet, päänsärky, krooninen korvaerite ja helposti lohkeavat kynnet.

Toisaalta jo silicean lääkeainekuvassa vilisee niin paljon erilaisia oireita ja luonneanalyysejä, että niitä tarkastelemalla voisi loogisesti päätyä minkä tahansa lääkeaineen käyttöön. Lisäksi eri homeopaatit tulkitsevat oireita ja tyyppejä täysin eri tavalla, ja lääkeaineen määrääminen on melkoista rulettia. Homeopaattinen lääkintä muistuttaakin erehdyttävästi horoskooppien laatimista.

Siitäkin huolimatta, että säädökset eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta kieltävät vaihtoehtohoitajia tekemästä diagnooseja, he ovat parantaneet jatkuvasti kuvittelemiaan sairauksia. Esimerkiksi luomutiloilla homeopaatit ovat ennen uutta vuonna 2000 voimaan tullutta EU-direktiiviä (joka salli tuotantoeläinten homeopaattisen hoidon) lääkinneet laittomasti tuotantoeläimiä. Vieläkään eläimiä ei saa ryhtyä kuitenkaan puoskaroimaan ilman eläinlääkärin lupaa. Asia on nykyisin tiedostettu myös eläinsuojeluviranomaisten taholla. Suomen eläinsuojeluyhdistyksen puheenjohtajan lääninheläinlääkäri **Tapani Parviaisen** mukaan

Suurin vaara vaihtoehtohoidoista ja -diagnooseista on niiden käyttö vakavissa sairastapauksissa.

ongelma on vakava ja laittomuuksista on tiedotettu myös maa- ja metsätalousministeriölle.

Eläinlääkärit ovat huolissaan eläinten terveyden vaarantumisesta uskomuslääkinnän yleistyessä. ”Artikkeli ’Homeopatia luvalliseksi tuotantoeläimille’ (KMVET 4/2000) suhtautuu kovin kevyesti sekä luonnonlakeihin että Suomen tasavallan lakeihin. Siinä homeopaatti ilmoittaa ylpeällä kansalaistottelemattomuudella hoitavansa sekä ihmisiä että eläimiä. Edellisessä tapauksessa hän rikkoo lakia terveydenhuollon ammattihenkilöistä, jälkimmäisessä heinäkuussa voimaan tullutta lakia eläinlääkärinammatin harjoittamisesta. Nämä lait pitävät eräiden muiden uskomuslääkitysten ohella homeopatiaa sellaisena hoitotoimenpiteenä, jonka harjoittaminen on rajattu lääkärille tai eläinlääkärille.” Lainaus on **Satu Pyörälän** ja **Olli Peltoniemen** artikkelista ja kuvastaa hyvin niitä ongelmia, joita keskieurooppalaisen, erityisesti saksalaisen luomukäytännön soveltaminen Suomessa aiheuttaa.

Manipulaatiohoidot ja mystiikka

Manipulaatiohoitojen kohdalla varsinkin kiinalainen lääketiede on tullut rymisten länsimaiseen hoitoperinteeseen. Jopa kahdeksan prosenttia lääkäreistä on hankkinut koulutusta akupunktion alueelta, mutta toistaiseksi tulokset ovat vaatimattomia.

Akupunktiota käytetään mitä erilaisimpiin vaivoihin, mm. päihdeongelmaisten hoitoon. Hiljattain Lundin yliopistossa valmistunut tutkimus kuitenkin on varmistanut, ettei korviin pistettävillä neuloilla ole mitään vaikutusta. Lasten koliikkia on yritetty parantaa sekä refleksologialla että vyöhyketerapialla. On kuitenkin ilmeistä, että suuri osa ”koliikki-itkuisista” vauvoista kärsivät ilmavaivoista tai muista oireista.

Manipulaatiohoitoja käytetään siis yhä enemmän ”epämääräisissä” sairauksissa, joihin lääketiede ei ole vielä löytänyt selitystä. Käsitykset ihmisissä kulkevista meridiaaneista ja sisäelinten heijastuspisteistä jalkapohjissa ja päälaessa ovat niin kaukana tieteellisestä tutkimuksesta, että tuskin manipulaatiohoitajista tulevaisuudessakaan on haastajiksi lääkäreille varsinaisissa sairauksissa.

Toisaalta erilaiset teosofis-antroposofiset käsitykset ihmisestä luonnon osana ja kosmisena olentona ovat tunkeutuneet mitä kummallisimmilla tavoilla erilaisiin terapioihin. Jopa päihderiippuvaisten hoidossa on akupunktion ja homeopatian lisäksi alettu puhua ihmisenä osana luontoa mystiikkaan vedoten. Esimerkiksi A-klinikoiden unikouluissa käsitellään ihmisen suhdetta lähinnä astrologisiin elementteihin; maa, ilma, tuli ja vesi.

Ajan ilmiö?

Ei ole sattumaa, että vaihtoehtolääkintä on kokenut renessanssin juuri 1980-luvun lopulla ja 1900-2000 -luvulla. Länsimaissa markkinoiden, rahan ja keinottelun ylikorostuminen on johtanut myös terveydenhuollon valvonnan heikentymiseen ja monenlaisen ammattimaisen huijauksen lisääntymiseen.

EU-rahaa on myönnetty uusien yritysten perustamiseen, ja se antanut lisämahdollisuuksia maallikkoparantajille. Myös vaihtoehtolääkkeitä valmistava teollisuus on saanut yhä suuremman osan tästä kakusta ja sen mahtava markkinointikoneisto manipuloi jopa julkista terveydenhuoltoa ja tiedotusvälineitä. Lääketeollisuuden valtaa voidaan siis kritisoida myös vaihtoehtolääkinnän puitteissa.

Vaikka vaihtoehtohoitajat itse korostavat luonnonmukaisuutta ja pehmeitä arvoja vastakohtina materialismille, on käytäntö kuitenkin toinen. Antroposofiset ja homeopaattiset lääketehtaat tuottavat markkinarakoon yhä enemmän tuotteita, joita kulutuskysynnän kasvaessa ostetaan yhä enemmän. Tämä tietenkin edellyttää vaihtoehtoisten lääkintätapojen suosion jatkuvaa kasvua.

Vaihtoehtoisia hoitoja suosivat ihmiset ovat perustaneet omia yhdistyksiään, jotka markkinoivat näitä tuotteita eteenpäin usein tietämättään. Esimerkiksi Suomeen perustettu Luonnonlapsi ry. pyrkii toiminnassaan kehittämään "luonnonmukaista" lääkintää, joka käytännössä tarkoittaa homeopaattisten ja antroposofisten lääkkeitten käyttöä.

Nykyajan luonnon korostaminen on saanut jopa 1800-luvun kansallisromantiikan aikaisia ilmentymiä. Luonnonsuojelusta ja ympäristöpolitiikasta on tehty markkinatuote, jonka avulla myydään myös vaihtoehtolääkinnällisiä tuotteita.

On pakko kysyä, miten vaihtoehtoiset hoidot liittyvät luontoon ja luonnonmukaisuuteen. Mystiikka ja okkultismi ovat varsin kaukana luonnosta ja luonnollisuudesta. Edellä esitetty natsi-ideologinen suuntaus korosti luontoa ja luonnonvoimia ja yhdisti myös vaihtoehtolääkinnän omaan "blood and soil" -mystiikkaansa.

Nykyaikainen ekologisen elämäntapojen korostus ja vaihtoehtohoitojen buumi ovat tietenkin yhteydessä toisiinsa, mutta on korostettava, että natsi-ideologiaan sillä ei liene yhteyksiä, vaikka usein puhutaankin jo suoranaisesta ekofasismista. Ainoa yhteinen piirre näille "ajan hengille" on irrationaalisen ajattelun ja pseudotieteiden ylikorostaminen.

Vaihtoehtohoitojen riskit

Edellä mainittu esimerkki lasten hoitamisesta vaihtoehtolääkinnällä on vaikein ongelma. Kuten alussa mainittiin, Ruotsissa homeopaatit eivät saa hoitaa lapsia lainkaan, ja tälle rajoitukselle on hyvät perusteet. On jokseenkin aikuisen oma asia, käyttääkö hän lääketiedettä vai ei. Mutta pieni lapsi ei voi valita, vaan hän joutuu aikuisten vanhempien oman elämänkatsomuksen "uhriksi". Lasten vaikeiden sairauksien hoitaminen vaihtoehtolääkinnällä on myös ilmiselvässä ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Käytäntö kaipaisikin selkeämpiä pelisääntöjä.

Laki potilaan oikeuksista ei ole tulkinnanvarainen: "Alaikäisen potilaan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei ole oikeutta kieltää potilaan henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi annettavaa tarpeellista hoitoa."

Koska erilaisia vaihtoehtohoitoja annetaan jo pienille vauvoille, jopa aivan vastasyntyneille (ilman lääkärin tekemää diagnoosia) on seurauksena usein varsinaisen sairauden hoitamatta jättäminen. Vaikka esimerkiksi refleksologilla ja vyöhyketerapiassa koliikkivauvojaan käyttäneet vanhemmat ja varsinkin itse terapeutit (joilla ei ole usein riittävää tietoa ihmisen fysiologiasta) saattavat puhua hyvistä hoitotuloksista, on näihin kertomuksiin syytä suhtautua varauksella.

Ensinnäkin koliikki eli ns. kolmen kuukauden itku paranee itsestään ja vanhemmat menevät usein parantajalle siinä vaiheessa kun vaiva on jo muutoinkin pian helpottumassa. Ja mikään muu konsti ei ole auttanut.

Toiseksi jokin "naapurin" tekemä diagnoosi koliikista on usein väärä hälytys ja tavalliset vatsavaivat paranevat jo siten, että vauvaa hierotaan ja liikutetaan rytmisesti muutoinkin. Pelkkä matka ja parantajan luona tapahtuva liikuttelu saattaa siis jo kertaheitolla poistaa vaivat.

Vauvan tai aikuisenkaan sisäelimistö ei ole missään "heijasteyhteydessä" jalkapohjiin tai

”Elvis ja muut paranormaalit ilmiöt.” Uskomushoito- ja huuhaa-maailmassa voi nykyään törmätä lähes mihin tahansa yliluonnolliseen ilmiöön. Kuva tämän vuoden Minä olen -messuilta.

päälakeen, joten on fysikaalinen mahdottomuus parantaa suoliston vaivoja näitä pisteitä painelemalla. On tietenkin eri asia, missä määrin tämä käsittely muutoin rentouttaa lasta.

On jopa koomistakin, että parantaja saattaa painella ilmavaivoista kärsivää lasta jalkapohjista ohutsuolen heijastuspisteestä ja saa aikaan parantumisen kun lapsi röyhtäisee. Tämäkin tulkitaan vain heijastepisteen ärsyttämisen ansioksi. Vyöhyketerapeutit väittävät myös, että heijastepisteeseen syntyy ylimääräistä ”kristallia”, jonka poishierominen parantaa suoliston.

Suurin vaara vaihtoehtohoidoista on niiden käyttö vakavissa sairastapauksissa. Homeopaatit ovat varsin halukkaita parantamaan lasten vakaviakin oireita pelkällä sokeriruokopillerillä tai ravistetulla vedellä. Välikorvantulehduksen lääkitseminen homeopaattisesti voi johtaa korvatulehduskierteeseen ja jopa liimakorvasairauden syntymiseen. Ja koska korvatulehduksenkin taustalla on usein hengitystieinfektio, voivat seuraukset olla vakavia asianmukaisen lääkärinhoidon puuttuessa. Puhumattakaan siitä, että homeopaatit suosittelevat lasten hoitamista homeopaattisesti jopa vaarallisissa sairaustiloissa kuten diabetes, verenmyrkytys, ruokamyrkytys, syöpä, keuhkokuume, astma, kouristustilat, suolistotulehdukset, vatsahaava ja jopa syöpä.

Homeopatiaa vakituisesti käyttäville on varattu joissakin hoitolaitoksissa omia homeopaattisia lääkkeitä. Esimerkiksi Turun A-klinikan lääkekaapista löytyy homeopaattisia vieroituslääkkeitä. Tavalliseen krapulaan suositeltu ”Nux Vomica” (kanta-aineena myrkkypähkinä) tuskin kenenkään henkeä kuitenkaan uhkaa.

Vaihtoehtohoitojen aiheuttamista vammautumisista ja kuolemantapauksista on toistaiseksi vähän tietoa. Muutamia pakkohuostaanottopäätöksiä on tehty ja tuomioita kuolemantuottamuksesta on jaettu. Tunnetuin lienee tapaus, jossa pikkupojan diabetesta hoidettiin lääkärien vastustuksesta huolimatta kühne-kylvyillä. Myös antroposofisen lääkinnän käyttämisestä vakavissa lastensairauksissa on ollut seuraamuksia. Tunnetuin lienee steinerpedagogi **Kalevi Kotamäen** tapaus 1988, joka sai runsaasti julkisuutta. Kalevi Kotamäkihän kävi taistelua lapsensa pakkohuostaanottoa vastaan, koska lääkärien mielestä vanhemmat

hoitivat allergista lastaan vaarallisin vaihtoehtomenetelmin. Lopulta Kotamäet karkasivat Ruotsiin antroposofisia lääketieteen menetelmiä soveltavalle Vidar-klinikalle, jonka hoidon he arvelivat auttavan lastaan virallisen lääketieteen hoitoa paremmin, vaikka jälkimmäinen akuuttitilanteissa selvästi pelasti lapsen kuolemalta.

Sen sijaan lasten tulehdussairauksien homeopatiakäsittely työllistää lääkäreitä jatkuvalla syötöllä, koska sairaudet ovat hoitamattomina vain pahentuneet ja aiheuttaneet jälkitauteja.

Myös homeopatian rokotusvastaisuus on aiheuttanut ongelmia. Huolimatta lääketieteellisistä tutkimuksista, väitetään esimerkiksi kolmoisrokotteen (MPR) aiheuttaneen vakavia vastareaktioita. Kuitenkaan juuri ilmestyneen väitöskirjan mukaan (**Annamari Mäkelä**) ei 14 vuoden aikana yksikään noin 700 000 rokotetusta lapsesta ole joutunut sairaalahoitoon rokotteen aiheuttamien sivuvaikutusten takia ja oletetuista lievistä sivuoireistakin vain puolet on osoittautunut rokotuksen aiheuttamaksi. Sen sijaan lapsikuolleisuus maissa, joissa tämän rokotuksen kattavuus on pieni, on lisääntynyt.

MPR-rokote suojaa mm. vihurirokon aiheuttamilta sikiövaurioilta, tuhkarokolta, sikotaudin aiheuttamalta aivokuumeelta ja aivokalvontulehduksilta. Myytit rokotusten haitallisuudesta on toki osoitettu jo aiemminkin moneen kertaan perättömiksi.

On tietenkin totta, että myös lääketieteellisen hoidon yhteydessä vammautuu ja menehtyy ihmisiä. Inhimilliset erehdykset ja jopa laiminlyönnit ovat valitettavia. Mutta lääketiede ainakin pyrkii parantamaan ihmisiä tutkimukseen perustuvien menetelmien ja mahdollisimman tehokkaiden lääkkeiden avulla. Tiede myös on itseään korjaava, toisin kuin vaihtoehtolääkintä. Esimerkiksi liiallisesta antibioottien käytöstä on luovuttu jopa siinä määrin, että jotkut valittavat, kun eivät saa lääkäriltä kuuria, vaikka rukoilisivat. Lääketiede myös kehittyy ja tarkentuu koko ajan, toisin kuin vaihtoehtolääkintä, joka on varsinkin manipulaatiohoitojen osalta pysynyt jopa vuosituhansia samana. Kuitenkin tätä hoidon vanhanaikaisuutta pidetään sen tehokkuuden perusteena.

Vaihtoehtohoitojen olemus ja tulevaisuus

Kaikkiin vaihtoehtohoitoihin liittyy käsitys luonnon ja ihmisen ykseydestä ja eräänlaisesta elämänvoimasta, jota kiinalainen lääketiede kutsuu ”chiksi”. Tämä elämänvoima on määrittelemätön ja todentamaton käsite, jolla ei ole mitään vastinetta materiaalisessa maailmassa. Sairaudet johtuvat eräänlaisten yliluonnollisten voimien toiminnasta ja niiden parantamisen niinikään käytetään myös täysin tuntemattomia voimia. **Richard Grossinger** kutsuu kirjassaan ”Planet Medicine” homeopatiaa osuvasti ”tuntemattoman tieteen menetelmäksi”

Useimmat vaihtoehtohoidot, varsinkin manipulaatiohoidot ovat vanhoja ja tieteellisessä mielessä vanhentuneita sekä vanhanaikaisia. Yleinen myytti on, että koska hoitomuoto on tuhansia vuosia vanha, sen täytyy olla tehokas. Kuitenkin eräät muut tuhansia tai satoja vuosia vanhat lääkintätavat, kuten koiran ulosteiden syönti, virtsan juominen, suonenisku, peräruiskeet jopa henkiparantaminen katsotaan kuuluvan taikauskon piiriin, vaikka niiden peruslähtökohta on täysin samanlainen.

Raja henkiparannuksen ja manipulaatiohoitojen välillä on niinikään kuin veteen piirretty viiva. Esimerkiksi reikihoito voidaan yhtä hyvin laskea henkiparannukseen kuuluvaksi, sillä sen mukaan hoitaja välittää potilaaseensa ylemmältä taholta saatuja voimia. Vyöhyketerapia on konkreettista fyysistä manipulointia, mutta sen kuviteltu parantava mekanismi voidaan taas laskea henkiparannukseksi. Ja loppujen lopuksi kaikki lumevaikutukseen perustuva hoito on henkistä laatua.

Voidaan tietenkin kysyä, onko sinänsä lumevaikutuksesta haittaa. Vaikka se ei sairauden syytä poistaisikaan, oireiden helpottuminen on aina hyväksi. Useimpien vaihtoehtolääkkeiden paras puoli on siinä, ettei niistä yleensä seuraa sivuvaikutuksia. Toisaalta lääkkeiden plasebovaikutus saattaa olla hyvinkin merkittävä ja monisyinen mekanismi. Lääketieteellisessä tutkimuksessa huomioidaan lääkkeen plasebovaivaikutus sokkotestein, joka taas homeopaattisten lääkkeiden tutkimuksessa on vierasta, koska homeopatian mahdollinen teho perustuu pelkään lumevaikutukseen (joka tietenkin voitaisiin siis saada aikaan millä lääkintätavalla tahansa).

Lääkkeiden sivuvaikutuksetkin saattavat olla

lumetta. Mikäli homeopaatti kertoisi esimerkiksi Nux Vomican aiheuttavan mahdollisesti päänsärkyä, osa potilaista todennäköisesti myös tuntisi näitä oireita. Sama koskee lääketieteellisesti kehiteltyjä lääkkeitä.

Yhtä kaikki, lumevaikutus ei poista sairauksien syitä, jotka voivat olla perimässä, elintavoissa, sattumassa (tartunta) jne. Näin voidaankin kääntää vaihtoehtolääkinnän väittämä päälaelleen. Se ei hoidakaan ihmistä kokonaisvaltaisesti, eikä keskity sairauden syihin, vaan pelkkiin oireisiin, kun taas lääketiede pyrkii selvittämään myös sairauksien syyt ja huomioi ihmisen kokonaisuutena.

Ihminen on utelias kädellinen. Myös lähisukulaisemme simpanssit sukivat ja hemmottelevat toisiaan koskettelemalla. Manipulaatiohoidot lienevät askeleen pitemmällä. Hoivaamiseen on liitetty näin myös ihmiselle lajityypillinen kokeilunhalu, uskonnollisuus ja rituaalikäyttäytyminen. ■

Lähteitä:

Wolfgang Weyers, A. Bernard Ackerman; Death of medicine in Nazi Germany: Dermatology and dermatopathology Under the Swastika.

Boris Velimiroviè; EVALUATION AND A BRIEF HISTORICAL LOOK AT RESEARCH IN ALTERNATIVE MEDICINE. THE EXAMPLE OF HOMEOPATHY

Science and Health News; Environmentalism, Animal Rights Activism, and Eco-Nazism Thomas R. DeGregori (edited by Jack Raso) 1998.

Nurnberg Tribunal (dok. No.408,409,994, pöytälirjat 624-626 ja 1414ff)

Wistrich, Robert S; Who´s Who on Nazi germany, Routledge 1997.

Cassandra Marks; Homeopatia, pieni käytännön opas 1998

Homeopatia-lehti 1/ 2001, 2/2001, 3/2001, 4/2001, 1/2002

Täydentävät hoitomuodot terveydenhuollossa (toim. Saana Saarinen)

Täydentävä hoito (toim. Antti Heikkilä)

Kari E. Turunen; Rudolf Steinerin kehitys ja ajattelu 1990 (väitöskirja)

Juha Merikoski; Homeopatia fyysikon näkökulmasta

Markku Javanainen, Veijo Saano; Homeopatian taustat ja nykykäytäntö, Suomen lääkärilehti 1-2/1996 s, 53-58.

Satu Pyörälä ja Olli Peltoniemi; Homeopatia uhmaa luonnonlakeja (Käytännön maamies 2000)

Lapsiperheen lääkärikirja

Nicholas Goodrick-Clarke; The Occult Roots of Nazism

James Webb; The Occult Establishment

Peter Staudenmeeier; Anthroposophy and the “Green Wing” of the Nazi Party (Institute of Social ekology)

Peter Staudenmaier; Anthroposophy and Eco-fascism

Bernard Schreiber; The Men Behind Hitler

John Roemer; The Controversy off the Occult Reich

Rudolf Steiner; Antroposofinen hengentiede 2001, Suomen antroposofinen seura.

Suomen Antroposofisen Seuran (SAS) ja Antroposofisen Lääketieteen Yhdistyksen(ALY) www-sivut ja steinerpedagogiset julkaisut.

Mastitis-Newsletter. 1995, No. 20, 5-6;Treatment of mastitis with homeopathic remedies. Meany-WJ

Evaluation of a homoeopathic treatment for subclinical mastitis.

Egan-J Veterinary-Record. 1995, 137: 2, 48;

Homeopathic treatment of bovine mastitis. Hamann - J Mastitis-Newsletter. 1993, No. 18, 10-12;

The use and efficacy of a homoeopathic nosode in the prevention of mastitis in dairy herds: a farm survey of practising users.Stopes-C; Woodward-L IFOAM-Bulletin-for-Organic-Agriculture. 1990, No. 10, 6-10;

Therapeutic trials in buffaloes naturally infected with microfilariae of Setaria cervi.Kumar-V; Joshi-HC; Kumar-M Journal-of-Veterinary-Parasitology. 1989, 3: 2, 125-129;

Efficacy of a homoeopathic prophylaxis against experimental infection of calves by the bovine lungworm Dictyocaulus viviparus.Taylor-SM;Mallon-TR; Green-WP

Veterinary-Record. 1989, 124: 1, 15-17;

Uskomushoitojen energiakäsitteet hataralla pohjalla

Niin kutsutussa vaihtoehtoisessa lääkinnässä puhutaan usein ja mielellään energiasta. Mutta kyseisellä "energialla" on hyvin vähän tekemistä tieteellisen energiakäsitteen kanssa.

Sekä uushengellisyyden piirissä että vaihtoehtolääkinnässä vallitsee kolme yleistä filosofista asennetta: okkultismi, mystisismi ja vitalismi. Haluttaessa muodostaa yleinen käsitys vaihtoehtolääkinnän jostain menetelmästä saattaa tällainen karkea jaottelu olla avuksi.

Okkultismi ja mystisismi

Suuri joukko niistä menetelmistä, järjestelmistä ja yleisistä suhtautumistavoista, jotka liittyvät vaihtoehtolääkintään ovat mystisistiä ja lankeavat okkultismiin, uskolle yliluonnolliseen; toisin sanoen ne ovat ei-naturalistisia. Naturalistisen näkemyksen mukaan yliluonnollisten tai paranormaalien seikkojen - kuten Jumalan, henkien tai vapaasti liikkuvien sielujen - edellyttäminen ei palvele mitään selittävää tarkoitusta.

Useimmat vaihtoehtoiset lääkintämuodot ovat ristiriidassa naturalismin kanssa. Niiltä menetelmiltä, jotka ovat yhteensopivia naturalismin kanssa – kuten esimerkiksi vetysuperoksidihoito (eräänlainen hapetushoito, minkä yhteydessä ainetta juodaan tai jopa väitetään tiputettavan suoraan suoneen, jolloin vetyperoksidin oletetaan tuottavan soluille lisää happea ja näin hoitavan mm. syöpää, aidsia ja monia muita sairauksia, toim. huom.), ortomolekulaarinen ruokavalio ("oikeaoppinen" vitamiinien ja hivenaineiden nauttiminen, toim. huom.) ja hainrustouute (täydentävä hoito esimerkiksi syöpään, nivelreumaan, psoriasikseen ja astmaan, toim. huom.) – puuttuu melkein aina todisteet niiden terapeuttisesta tai diagnostisesta arvosta. Tapauksissa, joissa jonkunlainen dokumentoitu vaikutus esiintyy, johtuu menetelmien vaihtoehtoinen luonne siitä, että tämä vaikutus on heikko tai epävarma verrattuna vastaaviin konventionaalisiin menetelmiin.

Usko yliluonnolliseen tarkoittaa, että maailmankaikkeuden ulkopuolella oletetaan olevan voimia (tai seikkoja), jotka vaikuttavat siihen. Mystisismi tarkoittaa yleisesti ottaen uskoa tosiseikkoihin, joiden tiedostaminen on mahdollista vain subjektiivisten kokemusten kautta. Mystisismi ja usko yliluonnolliseen käyvät osittain yksiin: molempien filosofioiden mukaan tieto on suoraan saatavissa, paranormaalisti, ilman opiskelua tai tutkimusta.

Tämä käsitys ja tieteen käsitykset ovat täysin vastakkaiset. Siitä huolimatta monien ei-naturalististen menetelmien esitetään rutiininomaisesti olevan tieteellisiä. Niiden kannattajat tuntuvat olevan haluttomia kuvaamaan niitä ensi kädessä uskonnollisina tai okkultistisina menetelminä.

Vitalismi

Useimmat vaihtoehtolääkinnän menetelmät ovat vitalistisia. Vitalismi on vanha, biologian tieteessä useimmiten jo voitettu käsitys, jonka mukaan kaikkien elävien organismien kaikkien prosessien takana piilee jokin ainutlaatuinen periaate tai energiamuoto, joka on näkymätön ja johon ei voi koskea. Esimerkiksi puhuttaessa asiasta käyttäen termiä "sielu" esiintyy elämänvoima yliluonnollisena, mutta muodossa "chi" (esimerkiksi akupunktuurissa), on se pikemminkin mystisistinen.

Vaihtoehtolääkinnässä vitalismi käyttää ensi kädessä kahta tukevaa hypoteesia: teismi (yliluonnolliseen uskomisen muoto) ja vahva holismi (sukua hindu-mystiikalle). Yleisesti ottaen teismi tarkoittaa uskoa jumalaan tai jumaliin. Vahva holismi on panteismin muoto tai "spinozaismi", joka katsoo, että luonto on jumalallinen. Vahvan holismin mukaan universumi on yhtä ainoata ainesta – kokonaisuus, jossa kaikki asiat ovat välittömässä yhteydessä toisiinsa.

Vahva holismi on vähemmän silmiinpistävä osa ei-naturalistisia menetelmiä. Se sisältyy kaukoparannukseen ja muihin menetelmiin, jotka perustuvat "eteeriseen kommunikaatioon" tai eetteriin "viidentenä elementtinä".

Vitalistisella periaatteella on muun muassa seuraavat synonyymit: elämänvoima, bioenergia, kosminen energia, kosminen energiavoima, kosminen voima, kosminen elämänenergia, kosminen elämänvoima, èlan vital, olemisen energia, force vitale, sisäinen elämisen voima, sisäinen energia, elämisen energia, elämisvoiman energia, elämisen voima, elonlähteen voima, hermovoima, persoonallinen voima, henki, subtiilinen energia, universaalinen energia, universaalinen elinvoimaenergia, universaalinen elämisenenergianvoima, universaalinen elämisenvoima, universaalinen elämisenperiaate, vitaalinen kosminen voima, vitaalielementti, vitaalienergia, vitaalinen energiavoima, vitaliteetti, vitaalinen elämisenvoima, vitaalinen elämisvoimaenergia, vitalistinen periaate, vitalistinen energia, vitaalinen elämishenki, vitaalinen magnetismi, vitaalinen periaate, elämänhenki.

> "New Agessa ja vaihtoehtolääkinnässä 'energia' on eniten käytettyjä teknis-/tieteellistä alkuperää olevia sanoja."

Ilmaisu "lääkitsevä voima" on synonyymi useimmille näistä ilmaisuista.

Kysymys on siis siitä, että väitetään olevan eiaineellinen "voima", joka ylläpitää "elämää" ja "parantaa / lääkitsee". On silmiinpistävää, miten usein sanaa "energia" käytetään tarkoittamaan sitä parantavaa voimaa, jota kvasitieteellisiä menetelmiä harrastavat väittävät niillä olevan. New Agessa ja vaihtoehtolääkinnässä energia on eniten käytettyjä teknis-/tieteellistä alkuperää olevia sanoja. Käyttämällä sitä tekee nopealla liikkeellä opistaan pseudotiedettä.

Syy, miksi usein, ilman vastaväitteitä, pystytään tekemään näin, on luultavasti, että energiakäsite on suhteellisen kompleksinen ja että harva on selvillä siitä mitä "energialla" tarkoitetaan, mitä energiamuotoja on olemassa ja miten ne mitataan.

Millä oikeutuksella vaihtoehtolääkinnässä siis puhutaan energiasta? Tässä vaiheessa on syytä hetkeksi tarkastella fysiikan tiedettä.

Energia ja ”energia”

Energia on fysiikan säilyviä suureita ja tarkoittaa ”kykyä suorittaa työtä”. Idea siitä, että on olemassa suureita, jotka aina ovat vakiot, joita ei voi synnyttää eikä hävittää ja jotka vain voivat siirtyä ja muuttaa muotoaan, syntyi jo antiikin aikana. 1700- ja 1800-luvuilla opittiin, että on olemassa kaksi hyvin perustavaa laatua olevaa tällaista suuretta: massa ja sähkövaraus.

Mitä sitten tarkoittaa, että massa säilyy? Esimerkki: Vuorokauden aikana henkilö ottaa sisäänsä S kiloa massaa ruoan ja juoman muodossa sekä happena keuhkojen kautta. Saman vuorokauden aikana henkilöstä poistuu P kiloa massaa ulosteiden ja hikoilun muodossa sekä keuhkojen kautta eritetyn hiilidioksidin ja vesihöyryn muodossa. Jos sisään otettu massa S on isompi kuin poistunut massa P, on henkilön massa, hänen painonsa, kasvanut määrällä, joka tarkalleen vastaa massojen S ja P erotusta. Ja päinvastoin: jos poistunut massa on otettua massaa isompi, on henkilön paino pienentynyt vastaavasti. Tämä kuvaa säilyvien suureiden yleistä käyttäytymistä: järjestelmä, jota luonnehtii määrätty rajapinta, voi kasvattaa suuretta vain pinnan läpi tulevan nettosisäänvirtauksen kautta ja pienentää sitä nettoulosvirtauksen kautta..

1800-luvulla ruvettiin otaksumaan, että oli vielä yksi säilyvä suure. Mekaniikassa oli kauan tiedetty, että jokin, jota kutsuttiin energiaksi, saattoi esiintyä kahdessa eri muodossa ja että se saattoi muuttaa muodosta toiseen. Nämä olivat: liike-energia (kineettinen energia) ja potentiaalinen energia. Mekaniikka ei kuitenkaan kuvaa koko todellisuutta. Kemialliset ja biologiset prosessit tuntuivat olevan tämän käsitteistön ulkopuolella. Iso askel eteenpäin otettiin, kun ymmärrettiin, että lämpö on eräs energiamuoto. Yksinkertaisin kokein todettiin, että määrätty määrä lämpöä tarkasti vastasi määrättyä määrää mekaanista energiaa.

Lisäkokeiden avulla löydettiin lisää energiamuotoja. Tässä yhteydessä niistä tärkein on kemiallinen energia. Eri aineiden välillä tapahtuvat kemialliset reaktiot joko tuottavat tai käyttävät energiaa. Atomistinen maailmannäkemys, joka teki voittokulkueensa 1900-luvulla, johti ymmärrykseen, että kemiallinen energia ei perimmiltään ole uusi energiamuoto. Sen sijaan osoittautui, että kemiallinen energia voidaan ymmärtää atomaaristen hiukkasten liike-energiana, potentiaalisena energiana ja lämpönä. Saksalainen lääkäri **Meyer** toimi pioneerina sovellettaessa näitä ideoita biologisiin systeemeihin ja erityisesti ihmisiin. Hän oli täten ensimmäisiä, joka esitti, että energia on säilyvä suure.

Miten energian säilyminen sitten toimii eläimissä ja ihmisissä? Saamme energiaa energiapitoisia molekyylejä sisältävän ruoan myötä, ja nämä molekyylit reagoivat sitten kemiallisesti keuhkojen ja edelleen verenkierron myötä tulevan hapen kanssa, jolloin vapautuu kemiallista energiaa. Tärkeä osa tulevasta energiasta muuttuu lämpöenergiaksi, jota keho tarvitsee ylläpitääkseen ruumiinlämpönsä. Oleskeltaessa lämpimässä ympäristössä tämä tarve pienenee. Kehossa tapahtuvissa kemiallisissa reaktioissa syntyvä energia muuttuu lisäksi uusiksi kemiallisiksi energiamuodoiksi joita käytetään lihasliikkeiden luomiseksi, hermoimpulssien siirtoon aivoissa ja hermostossa jne.

Sekä ilman happi että energiarikkaat molekyylit, joita eläimet syövät poltettaviksi, tulevat vihreistä kasveista, jotka tuottavat niitä ilman hiilidioksidista, vedestä ja auringon energiasta. Kaikissa näissä prosesseissa energia aina säilyy. Huolellisin mittauksin on todettu, että asia todella on näin. Tällaiset mittaukset ovat vaikeampia kuin massan mittaaminen. Massan säilyminen

Uskomushoidoissa kyse ei ole luonnontieteilijän tuntemasta energiasta, vaan ”psyykkisestä energiasta”, jonka mittaamiseksi ei ole menetelmiä.

voidaan todeta vaa'an avulla. Energia esiintyy monessa eri muodossa, ja siksi joudutaan yhdistämään monta mittausmenetelmää, jotta voitaisiin osoittaa, että se pysyy vakiona. On tärkeätä huomioida, että energia, kuten useimmat muut fysiikan käsitteet, on kvantitatiivinen, ja että laki energian säilymisestä tarkistetaan suorittamalla mittauksia ja laskelmia. Energian mittaamiseksi on olemassa useitakin eri yksikköjä. Nykyään joule on yleisin mittayksikkö, ennen kalori oli yleisesti käytetty.

Lopuksi on mainittava, että modernin fysiikan, lähinnä suhteellisuusteorian mukaan massakin on energiamuoto ja että massa voi muuttua energiaksi ja päinvastoin. Eri lait massan ja energian säilyvyydestä ovat näin ollen sulautuneet yhteen, yhdeksi säilyvyyden laiksi. Normaaleissa (ja fysiologisissa) yhteyksissä energian muuttuminen massaksi ja päinvastoin on kuitenkin häviävän pieni, ja energia ja massa säilyvät muuttumattomina. Ainoastaan ydinvoimaloissa, vetypommeissa sekä astrofyysisissä kohteissa, kuten tähdissä, ovat muutokset massan ja energian kesken kvantitatiivisesti merkityksellisiä.

Ei kuitenkaan ole vaikeata tunnistaa sanan pseudotieteellistä käyttöä. Tyypillisintä on, että sanaa ei milloinkaan käytetä kvantitatiivisesti. Miten suuresta määrästä kosmista energiaa, vitaalienergiaa, elämänenergiaa, subtiilista energiaa tai universaalista energiaa on kyse, jouleina tai kaloreina mitattuna, sitä ei milloinkaan kerrota. Olkoon, että eräät suureet ovat vaikeammin mitattavissa kuin toiset, mutta jos niillä on laisinkaan substanssia, pitäisi olla mahdollista tehdä edes jonkunlaisia arvioita. Luulisi olevan mahdollista sanoa, onko kyse miljardeista jouleista tai niiden tuhannesosista, mutta pseudotieteet eivät pysty antamaan edes näin karkeita arvioita. Termejä "energia" ja "voima" käytetään vertauskuvallisesti – kertomatta että näin tehdään – selittämään ilmiöitä ja efektejä, jotka usein evät edes ole olemassa.

Voidaan esittää monta muuta vastaväitettä energiakäsitteen käytölle vaihtoehtolääkinnässä. Paitsi että sitä ei koskaan käytetä kvantitatiivisesti sen käyttö on aina täysin epäsystemaattista ja epäjohdonmukaista. Puhutaan positiivisista tai negatiivisista energioista, tai hyvistä ja pahoista energioista jne. On energiakeskuksia ja energiakaavoja. Aivan yleisesti puhutaan paljon universumista saapuvista energioista, näkymättömistä energiavirroista ja energiakentistä. Sitä vastoin milloinkaan ei kerrota, miten nämä energiat mitataan tai vangitaan.

Kun yrittää tällä lailla energiasta tai jopa energioista puhuvalta henkilöltä tiukata tarkennuksia ja yksityiskohtia, ei useimmissa tapauksissa pääse kovinkaan pitkälle. Hyvin nopeasti tunnustetaan, että kyse on jostain aivan muusta kuin luonnon-

"Ei ole vaikeata tunnistaa sanan 'energia' pseudotieteellistä käyttöä. Tyypillisintä on, että sanaa ei milloinkaan käytetä kvantitatiivisesti."

tieteilijän energiasta. On itse asiassa kysymys "psyykkisestä energiasta", "universaalisesta" tai "henkisestä" energiasta, joiden mittaamiseksi ei ole yksinkertaisia menetelmiä. Mutta onko kyseisen kaltaisen energian mittaamiseksi menetelmiä ensinkään? Ei, niitä ei ole. Kyseessä on ainoastaan elonvoiman tai vitaliteetin metafora, jota käytetään asioista, joita ei pystytä osoittamaan tai selvästi määrittelemään. Lyhyesi sanottuna kysymys on sanoista ja vain sanoista. Näiden sanojen pääasiallinen tehtävä tuntuu olevan peittää selvyyden, määritelmien ja menetelmien täydellinen puuttuminen.

Kaikkien näiden vaihtoehtolääkinnän synonyymien "elonperiaate", "lääkitsevä voima" jne. kohdalla pätee, että niiden todellisuutta ei ole pystytty todistamaan (sitä vastoin todistaminen, että ne ovat olemattomia, lienee periaatteessa yhtä vaikeaa kuin todistaminen, ettei joulupukkia ja pääsiäispupua ole). Tämä, meidän nykyisen luonnontieteellisen ajattelun perusteena olevan filosofian kyvyttömyys todistaa, että entiteetti tai efekti ei ole olemassa, on avannut oven noin 1200 tänään tunnetulle vaihtoehtolääkinnälliselle menetelmälle, joilta suurin piirtein kaikilta puuttuu dokumentoitu vaikutus. ■

Julkaistu Folkvett-lehdessä 4/1998
Otsikointi Skeptikko-lehden toimituksen
Käännös Göran Törnwall

Homeopatia fyysikon näkökulmasta

Mitä fyysikko voisi sanoa homeopatiasta? Kliinisen puolen osalta ei paljon mitään, tutkimusmenetelmistä ehkä jotain, homeopaattien esittämistä aineen rakennetta koskevista teorioista paljonkin.

Voisiko fyysikko sanoa asiasta jotain yksinkertaisesti ja ymmärrettävästi, maalaisjärkeen vedoten, ilman yhtälöitä tai käsittämättömiä teknisiä termejä? Katsotaanpa. Aloitetaan vaikka homeopatian ja fysiikan esittelyllä.

Homeopaattinen lääkintä

Homeopatian isäksi mainittu **Samuel Hahnemann** vaikutti 1700-luvulla. Hahnemannin filosofiaa "Sama parantaa samaa" (josta nimi "homeopatia") homeopaatit ovat itsekin tulkinneet eri tavoin: rohdoskasvien ulkoisen muodon ja sairaan elimen muodon samankaltaisuutena tai kasvin aiheuttamien myrkytysoireiden ja hoidettavan sairauden oireiden samankaltaisuutena. Homeopatian kritisoijat taas ovat muistuttaneet ajatuksen olevan sukua vielä vanhemmalle magialle, jossa asioiden samankaltaisuudella on keskeinen rooli.

Toinen nimenomaan homeopaattisten rohdosvalmisteiden erityispiirre on kasveista saatavien vaikuttavien aineiden laimentaminen, esimerkiksi vedellä. Varhaiset homeopaatit ajattelivat, että lääkettä moneen kertaan laimentamalla se muuttuisi "ohuemmaksi" ja "henkisemmäksi" ja kulkeutuisi paremmin elimistön eri osiin. Homeopaatit kutsuvat laimennusprosessia "potensoimiseksi".

Verrattuna moniin muihin sen ajan alkeellisiin lääkkeisiin moneen kertaan laimennetuilla rohdoilla oli se kiistaton etu, etteivät niiden käyttäjät ainakaan kuolleet myrkytyksiin. Ajatus, että liuoksia voi laimentaa vaikka kuinka monta kertaa ilman, että vaikuttavaksi tarkoitettu aine lopulta katoaa, ei myöskään ollut pahasti ristiriidassa tuon ajan luonnontieteen kanssa.

Moderni fysiikka

Modernin fysiikan synty tapahtui 1900-luvun alun tienoilla. Vasta silloin alettiin ymmärtää aineen rakennetta ja ominaisuuksia yksittäisten atomien tasolla. Syntyi kvanttimekaniikka, joka on yksi kulttuurimme ehkä oudoimpia teoreettisia rakennelmia ja silti varmennettu tuhansin erilaisin kokein. Tämän päivän fyysikolle ja kemistille kvanttimekaniikka on ennen muuta varsin arkinen työkalu, johon perustuvilla laskelmilla on lukuisia käytännön sovelluksia. Poikkeamia tuntemamme kvanttimekaniikan ennusteista on odotettavissa vain äärioloissa kuten esimerkiksi mustien aukkojen läheisyydessä.

Kun atomien lukumärä on suuri, vaikka noin 100 000 000 000 000 000 000 atomia pienessä kupillisessa nestettä, tarvitaan kvanttimekaniikan rinnalle statistinen mekaniikka, joka sekin on saanut muotonsa ja varmennettu viimeisten sadan vuoden kuluessa. Näillä kahdella keskeisellä fysiikan alueella on paljon sanottavaa homeopaattisessa rohdosvalmisteessa olevien vesi- tai sokerimolekyylien käyttäytymisestä - asioita, jotka on opittu vasta kauan homeopatian taustalla olevan maailmanselityksen syntymän jälkeen.

Helppo kvanttimekaniikan testi: Kun napsautat kännykän päälle, tuhannet sen sisällä olevat pienet elektroniikkakomponentit tekevät mitä pitää, eivät mitä sattuu (vaikka kvantti-ilmiöllä on arvaamatonkin puolensa). Komponenttien puolijohdemateriaalien toiminta perustuu kvantti-ilmiöihin. Niitä ei olisi koskaan löydetty ilman sadan vuoden takaisia oivalluksia.

Potensoitua, siis laimeaa

Palataanpa sitten homeopaattisiin rohtoihin. Olkoon meillä alussa kupillinen liuosta, kaikkiaan 100 000 000 000 000 000 000 molekyyliä, niistä sadasosa lääkemolekyylejä, lo-

Juha Merikoski
Jyväskylän yliopisto
Fysiikan laitos

put vesimolekyylejä. Lääkemolekyylejä on siis 1000 000 000 000 000 000 kappaletta. Otetaan sitten kupin sisällöstä sadasosa ja sekoitetaan se toisessa kupissa puhtaaseen veteen, jota on niin paljon, että kuppi tulee täyteen. Toisessa kupissa on nyt veden seassa enää 10 000 000 000 000 000 lääkemolekyyliä.

Toistetaan sama laimennusprosessi, jolloin kolmannessa kupissa on enää 100 000 000 000 000 lääkemolekyyliä. Tehdään laimennus vielä seitsemän kertaa. Sen jälkeen on kymmenennessä kupissa (tilastollisesti) enää yksi lääkemolekyyli. Homeopaateille tämäkään ei vielä usein riitä, vaan he jatkavat "lääkkeen" laimentamista senkin jälkeen, kun viimeisetkin lääkemolekyylit ovat kadonneet.

Yksittäisten atomien löytymisen ja havaitsemisen myötä potensoinnin idea joutui naurunalaiseksi, joten homeopaattien oli keksittävä uusi selitysyritys:

Veden muisti

Homeopaatit ehdottivat, että puhtaan veden rakenteeseen jäisi kuitenkin jonkinlainen jälki aineista, joita siihen on joskus ollut liuenneena.

Millainen tuo muistijäki voisi olla? Vesimolekyyli koostuu kahdesta vetyatomista ja yhdestä happiatomista. Kvanttimekaniikka sekä fyysikkojen ja kemistien kokeelliset havainnot kertovat, että molekyyleillä ja atomiytimillä on vain tietyt mahdolliset olotilat eli kvanttitilat, joissa ne voivat olla:

- Kun nestemäistä vettä lämmitetään, lämpöenergia varastoituu molekyyleihin siten, että niiden kvanttitilat muuttuvat: ne alkavat värähdellä, pyöriä tai liikkua nopeammin. Veden jäähtyessä se palaa kuitenkin näiltä osin samaan tilaan kuin missä se oli ennen lämmitystä - huolestuttavaa homeopatian kannalta.

- Vesimolekyyleillä on myös elektronirakenne, joka voi olla eri kvanttitiloissa, tavallisimmin perustilassa. On kuitenkin osoittautunut, etteivät veden elektronirakenteen muut tilat ole pitkäikäisiä - ne katoavat säteilyä tuottaen ajassa, joka on sekunnin miljoonasosaakin paljon lyhyempi.

- Vielä voisi yrittää saada vety- ja happiatomien ytimet toisiin kvanttitiloihin. Ne ovat valitettavasti tai onneksi vieläkin lyhytikäisempiä. Hoppu potilaille ainakin tulisi, jos rohtojen teho perustuisi ydinten tai elektronirakenteen "muistiin". Kiire kulauttaa aine kurkusta alas sekunnin murto-osassa sen sekoittamisen jälkeen tappaisi potilaat stressiin.

Mikään nesteen sisältämien vesimolekyylien

Epäilyttävääkö?

Seuraavassa vastauksia muutamaan kuulemaani haastavaan kysymykseen:

K: Kuvitteleeko fyysikko tietävänsä kaiken?
V1: Ei, muutenhan voisin lopettaa tutkimustyöni heti.
V2: Ei, mutta jotkin asiat on kuitenkin moninkertaisesti varmennettu.

K: Voiko fyysikko olla puolueeton?
V1: Ei aina, mutta tieteellinen menetelmä varmistusmekanismeineen on.
V2: Ovatko homeopaattien omat tutkimuslaitokset sitten puolueettomia?

K: Eivät kai fyysikotkaan ole erehtymättömiä?
V1: Ei edes Newton ollut, hänhän harrasti esimerkiksi alkemiaa.
V2: Ei Einsteinkaan ollut, hän kritisoi kvanttimekaniikkaa.

K: Ratkaiseeko tiede joskus kaikki ihmisten pulmat ja vaivat?
V1: Ei, mutta tarpeeksi monia niin että homma kannattaa.
V2: En usko, kunpa vain moraali kehittyisi yhtä nopeasti kuin teknologia.
V3: Toiveajattelu ja paluu vanhoihin harhakuvitelmiin ei ainakaan ratkaise.

kollektiivinen järjestyminen ei sekään tule kyseeseen. Nesteet ovat nimittäin kaasujen tapaan epäjärjestyneitä. Fysiikan aloista statistinen mekaniikka antaa keinot mitata materiaalien järjestäytymisastetta. Veden saakin järjestymään ainoastaan jäädyttämällä - se järjestys katoaa välittömästi jään sulaessa molekyylien nopean liikkeen seurauksena. Samasta syystä tapa, jolla homeopaattista rohtoa laimennuksen yhteydessä ravistellaan, ei voi synnyttää mitään muistijälkeä.

Olettamus veden muistista sai aikanaan kuitenkin niin paljon julkisuutta, että toteutettiin laajamittaisia kokeita asian selvittämiseksi. Eniten herättivät kohua 1980-luvun lopulla ranskalaisen **Jacques Benvenisten** kokeet, jotka näyttivät aluksi tukevan "veden muisti" -teoriaa. Tieteessä tulokset on kuitenkin varmistettava aina moninkertaisesti. Muissa laboratoriossa tehdyt samanlaiset kokeet antoivat päinvastaisia tuloksia ja lopulta Benvenisten tutkimukset osoittautuivatkin hänen apulaisensa väärentämiksi. Tämän olisi jo luullut riittävän viimeiseksi naulaksi homeopatian arkkuun.

Vielä kaksi mahdollisuutta

Monet homeopaatit ovatkin jo nykyään valmiita myöntämään aiemmat teoriat rohtojensa vaikutusmekanismeista virheellisiksi. Jos homeopaattisten valmisteiden oletettu teho ei perustu niiden kemiallisiin ja fysikaalisiin ominaisuuksiin, jää vain kaksi selitysmahdollisuutta: Joko potilaiden tyytyväisyys perustuu lumevaikutukseen tai sitten rohdoissa on oikeasti taikaa.

Lumevaikutus:

Luottamus hoidon tehoon voi helpottaa potilaan oloa merkittävästi. On huomattava, että myös homeopaatin oma usko vaikuttaa siihen kuinka vakuuttuneeksi hän potilaansa saa. Homeopaattien itsensä tekemissä testeissä, joissa kyllä on annettu potilaiden vertailuryhmälle placeboa, on tavallisesti unohdettu eliminoida tämä vaikutus. Samaan tapaan selittyvät myös lapsi- ja eläinpotilaiden kokemukset - paranemiseen uskova sairaan lapsen vanhempi tai eläimen omistaja kohtelee hoidokkiaan eri tavalla kuin toivonsa menettänyt. Kun tunnetusti monet sairaudet paranevat joka tapauksessa itsestään elimistön puolustusmekanismien ansiosta, tulkitsee homeopaattisen rohdon käyttäjä usein paranemisen rohdon aiheuttamaksi tai ainakin jouduttamaksi.

Homeomagia:

Joku voisi vielä ehdottaa, että homeopaattisissa rohdoissa olisi jokin yliluonnollinen vaikutusmekanismi. Itse mekanismi olisi silloin luonnontieteen ulkopuolella, toisaalta paranemiset voitaisiin silloinkin havaita ja tilastoida, kunhan potilaat ja hoitajat kaksoissokkoutettaisiin asianmukaisesti. Yliluonnolliseen turvautuminen vaan ei ole aiemminkaan osoittautunut kestäväksi selitysmalliksi - moderni teknologia ja esimerkiksi ihmisen keskimääräisen eliniän piteneminen tällä vuosisadalla on oikeiden -, ei noitatohtoreiden ponnistelujen tulosta.

Entä sitten?

Miksi puuttua juuri homeopatiaan, on kai vahingollisempaa ja tahallistakin petkutusta kaupan?

Fyysikkona siksi, että homeopaatit eräistä muista uskomuslääkinnän edustajista poiketen esittävät varsin konkreettisia, kokeellisesti testattavia väitteitä aineen rakenteesta ja ominaisuuksista - näistä asioista on luonnontieteessä opittu paljon 1700-luvun jälkeen. Sitä paitsi fyysikotkin ovat jotain velkaa suurelle yleisölle.

Lisäksi siksi, että homeopatia on yksi laajimmalle levinneistä ja yksi taloudellisesti merkittävimmistä länsimaissa yhä käytössä olevista uskomuslääkinnän muodoista. Asiaan liittyvien taloudellisten intressien motivoimina eräät homeopatiaa markkinoivat tahot ovat katsoneet itselleen edulliseksi edistää rationaalista ajattelua vieroksuvaa ilmapiiriä.

Aika ajoin vaadittu homeopaattisten rohdosvalmisteiden saattaminen sairausvakuutuslain mukaisen korvattavuuden piiriin olisi kukkarostani otettujen verovarojen järjetöntä tuhlaamista - akateemisen fyysikon palkka on jo muutenkin vahvuudeltaan homeopaattinen. ■

Arno Forsius

Samuel Hahnemann (1755-1843)

Miten homeopatia keksittiin?

”Hahnemannin oppirakennelma perustui pelkästään oireiden vertailuun. Sen mukaan mitään potilaan tutkimuksia ei ollut tarpeen suorittaa.”

Saksalainen Christian Friedrich Samuel Hahnemann syntyi vuonna 1755 Saksin Meissenissa, jossa hänen isänsä toimi posliininmaalaajana. Samuel Hahnemann oli etevä koulussa ja päätti koulunsa laatimalla tutkielman “Der eigenartige Bau der Hand” (Käden erikoinen rakenne). Hänestä tuli opintonsa päätettyään repetiittori (opintojen ohjaaja) entiseen kouluunsa.

Hahnemann alkoi vuonna 1775 opiskella lääketiedettä, ensin Leipzigissa ja sitten Wienissä. Hän eli suurissa taloudellisissa vaikeuksissa ja hankki tuloja kääntämällä ranskan- ja englanninkielisiä kirjoja saksaksi. Hän oli jo vähällä keskeyttää lääketieteen opintonsa.

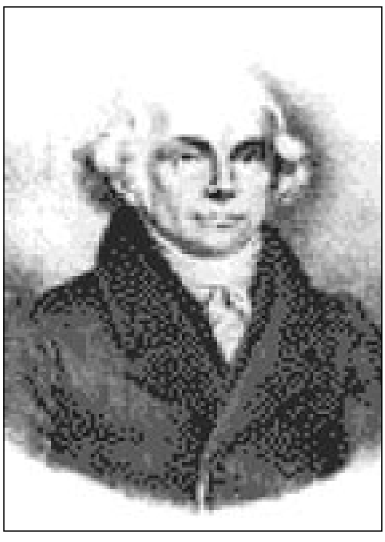
Vuonna 1777 Hahnemann muutti asumaan Lepoldtstadtiin ja onnistui pääsemään siellä Siebenbürgenin kuvernöörin, paroni **von Brückenthalin** kirjastonhoitajaksi ja henkilääkäriksi. Hahnemann oli välillä vähän aikaa Wienissä keisarinnan henkilääkärin **Joseph Quarinin** oppilaana. Hahnemannin taloudellinen tila korjaantui, mutta hänellä ei ollut uudessa toimessaan mahdollisuuksia täydentää lääketieteen opintojaan. Sen vuoksi hän sanoutuikin irti siitä ja jatkoi opintojaan Erlangenissa, jossa hän suoritti lääketieteen tohtorin tutkinnon vuonna 1779.

Hahnemann ryhtyi vuonna 1780 harjoittamaan lääkärinpraktiikkaa Hettstedtissä, josta hän muutti pian Dessauhun. Siellä hän opiskeli lääkkeenvalmistusta paikallisen apteekkarin luona. Sen jälkeen hän toimi lyhyen ajan piirilääkärinä Gommernissa. Siellä hän tutustui paikkakunnan apteekkarin **Häselerin** kasvattityttäreen **Henriette Küchleriin** (1764 - 1830) ja solmi vuonna 1783 avioliiton tämän kanssa. Hahnemann ja hänen nuorikkonsa muuttivat jo vuonna 1784 Dresdeniin.

Hahnemannin perhe alkoi kasvaa nopeasti ja lapsia syntyi kaikkiaan yksitoista. Praktiikkaa oli vain niukasti ja Hahnemann alkoi jälleen kääntää lääketieteellistä kirjallisuutta. Hän pyrki kohentamaan ammattitaitoaan myös tutustumalla sairaaloihin ja perehtymällä jälleen lääkkeiden valmistukseen. Perhe eli suurissa taloudellisissa vaikeuksissa ja puutteessa. Varsinkin vaimon osa oli vaikea ja hän myös ilmaisi sen suorasukaisesti miehelleen.

Käänteentekevä teos

Hahnemann käytti potilaittensa hoidossa sen ajan tavanomaisia hoitoja, kuten suoneniskua, peräruiskeita ja lääkkeitä. Häntä kiusasi kaikkien hoitomenetelmien huono teho sairauksia ja niiden oireita kohtaan. Hänen mielessään syntyi myös epäilyksiä käytettyjen hoitojen tehottomuudesta tai suorastaan vahingollisuudesta. Hän tuli vähitellen vakuuttuneeksi, että täytyi olla olemassa yksinkertaisia, toistaiseksi tuntemattomia parannuskeinoja.

Hahnemann uskoi löytäneensä suuren lääketieteellisen totuuden eikä mikään enää pystynyt horjuttamaan hänen uskoaan.

Täynnä tuskaa, epäilyä ja epätoivoa Hahnemann muutti vuonna 1789 Leipzigiin. Siellä hän alkoi jälleen kääntää saksaksi lääketieteellisiä teoksia. Käänteentekeväksi niistä muodostui hänen vuonna 1790 kääntämänsä skotlantilaisen **William Cullenin** (1710-1801) teos ”Lectures on the Materia medica” (Luentoja lääkeaineista). Hahnemann päätteli sen perusteella, että kuumelääkkeenä käytetty kiinakuori aiheutti terveillä ihmisillä oireita, jotka olivat samankaltaisia kuin kiinakuorella hoidettavissa taudeissa.

Hahnemann alkoi kokeilla kiinakuoren vaikutuksia itseensä ja kuinka ollakaan, se aiheutti hänelle vilunpuistatuksia, kuumeisuutta ja hikoilua, jotka olivat tyypillisiä kiinakuorella hoidetulle vilutustaudille eli malarialle. Hän jatkoi kokeilujaan elohopeavalmisteilla, belladonna-uutteella ja digitalispulverilla, joiden aiheuttamat oireet olivat myös samankaltaisia kuin niillä hoidetuissa taudeissa. Lisäksi hän löysi näitä havaintoja tukevia ajatuksia jo antiikin lääketieteen ja **Paracelsuksen** (1493—1541) kirjoituksista.

Hahnemann uskoi löytäneensä suuren lääketieteellisen totuuden eikä mikään enää pystynyt horjuttamaan hänen uskoaan. Hänen kehittämänsä teorian mukaan “similia similibus curant” (samankaltaiset parantavat samankaltaisia), eli sairaudet paranevat tai niitä on hoidettava sellaisilla lääkkeillä, jotka aiheuttavat terveissä ihmisissä näille taudeille tyypillisiä oireita. Hän esitti teoriansa vuonna 1796 ilmestyneessä julkaisussa ”Versuch über ein neues Prinzip für Auffindung der Heilkräfte zur Arzneisubstanzen nebst einigen Blicken auf die bisherigen” (Yritys löytää uudella menetelmällä lääkeaineiden parannusvoimat ja joitakin silmäyksiä tähänastisiin tuloksiin) ja näin oli saanut alkunsa Hahnemannin kehittämä järjestelmä, jolle hän antoi nimen Homöopathie eli homeopatia.

Jopa kukkien tuoksu este lääkkeen voimalle

Seuraavien vuosien kuluessa Hahnemann tuli vakuuttuneeksi siitä, että oikein valitut lääkkeet tehosivat parantavasti jo hyvin pieninä annoksina. Lääkkeet eivät vaikuttaneetkaan kemiallisten ominaisuuksiensa kautta, vaan dynaamisten voimien avulla. Näiden voimien Hahnemann katsoi lisääntyvän lääkkeen laimentamisen seurauksena. Hän julkaisi vuonna 1800 periaatteensa “dynaamisuuden potensoinnista”, joka täydensi hänen teoriaansa homeopatiasta.

Hahnemannin pääteos ”Organon der rationellen Heilkunst” (Järkiperäisen parannustaidon järjestelmä), jossa hän selosti keksimäänsä homeopatiaa, ilmestyi vuonna 1810. Seuraavassa, vuonna 1811 ilmestyneessä teoksessaan ”Reine Arzneimittellehre” (Puhdas lääkeaineoppi) hän kuvasi tautien hoidossa käytettäviä lääkkeitä ja niitä oireita, joita terveillä ihmisillä oli havaittu lääkkeiden antamisesta.

Hahnemannin oppirakennelma perustui pelkästään oireiden vertailuun. Sen mukaan mitään potilaan tutkimuksia ei ollut tarpeen suorittaa. Potilaalta kysyttiin tarkkaan, millaisia oireita ja tuntemuksia hänellä oli ja niistä laadittiin lista. Hoidon määrittämiseksi tutkittiin lääkkeiden terveillä aiheuttamien oireiden listasta, millä lääkkeellä ne olivat eniten samankaltaisia kuin potilaan silloisen sairauden aiheuttamat. Hoidon määrittämisen vaikeutta kuvaa se, että monen lääkkeen terveillä aiheuttamien oireiden luku kohosi satoihin ja fosforilla niitä oli jopa pari tuhatta.

Hahnemannin kehittämässä järjestelmässä oli eräitä tavanomaisesta poikkeavia periaatteita. Hän ei käyttänyt lainkaan verenpoisto-, tyhjennys- ja puhdistushoitoja. Hän käytti sairauden hoidossa vain yhtä lääkettä kerrallaan. Hän vaati, että käytettävät lääkkeet oli valmistettu “puhtaista” aineista. Hoito perustui yksilöllisesti kunkin potilaan itse tuntemiin oireisiin. Hoidon vaikutus johtui lääkkeiden dynaamisesta tehosta eli “voimasta”.

Lääkkeeseen liittyi tiettyä maagisuutta juuri dynaamisuuden potensoinnista johtuen. Se tapahtui laimentamalla alkuperäistä lääkeuutetta puhtaalla viinietikkaliuoksella. Ensin lisättiin 2 tippaa lääkeuutetta 98 tippaan viinietikkaa, josta lisättiin 1 tippa 99 tippaan viinietikkaa ja sen jälkeen aina 1 tippa 99 tippaan viinietikkaa. Jokaista tehtyä laimennosta sekoitettiin aina kaksi kertaa. Hahnemann käytti itse lääkeseoksia, jotka oli potensoitu eli laimennettu 3, 6, 9, 12 tai 30

kertaa, jolloin suurimmassa laimennoksessa oli alkuperäistä lääkettä enää häviävän pieni murto-osa. Hänen seuraajansa käyttivät vielä useampia kertoja potensoituja lääkevalmisteita, mutta Hahnemann ei pitänyt itse niitä suositeltavina.

Homeopatian alkuaikojen tärkeä sääntö oli, että vaikuttavaa lääkettä piti ottaa vain yksi ainoa kerta taudin alkaessa. Jos hoito ei tehonnut, voitiin syy epäonnistumisesta panna aina liian myöhäisen aloittamisen niskoille. Lisäksi pidettiin dieettiä taudin hoidon kannalta tärkeänä. Mikään vieras aine ei saanut sekoittua käytetyn lääkkeen kanssa. Siten samanaikaisesti hoidon kanssa ei saanut nauttia kahvia, teetä, alkoholijuomia tai mausteita. Vieläpä kukkien tuoksunkin katsottiin voivan olla esteenä lääkkeen dynaamiselle voimalle. Myöhemmin homeopaattisia lääkkeitä on alettu käyttää myös pitkäaikaisesti annettuina.

Haaste oikeuteen

Hahnemann joutui pian vakaviin kiistoihin järjestelmänsä johdosta. Yliopistojen lääketieteen opettajat eivät voineet mitenkään hyväksyä perinteisestä poikkeavaa käytäntöä. Pahinta oli kuitenkin se, että apteekkarit olivat närkästyneitä Hahnemannin oppeihin, koska se vähensi ratkaisevasti lääkkeiden menekkiä ja apteekkarien tuloja. Kaiken lisäksi Hahnemann valmisti tarvitsemiaan lääkkeitä itse, koska hän ei luottanut apteekista ostettavien lääkkeiden puhtauteen.

Hahnemann joutuikin Leipzigissa vuonna 1820 oikeuteen lääkkeiden itse valmistamisesta ja jakelusta. Syytösten seurauksena hänen oli lähdettävä pois kaupungista ja hän siirtyi Anhalt-Köthenin suurherttuan kutsusta Kötheniin. Siellä ollessaan Hahnemann kirjoitti vuosina 1821-1828 teoksen ”Abhandlung über die chronischen Krankheiten”

Hahnemannin keksimän homeopatian perusteet ovat tieteellisesti ajatellen täysin paikkansa pitämättömiä. Eräs syy homeopatian menestykseen on ihmisen luontainen paranemistaipumus: valtaosa ihmisen oireista on aina poistunut itsestään aikaa myöten. Toinen asia on, että 1700-luvun lopputaitteen aikoihin sairauksien hoidot olivat muodostuneet sairaita rasittaviksi ja olivat toisinaan vaarallisempia kuin taudit.

(Tutkimus kroonisista sairauksista). Hänen maineensa oli alkanut levitä vähitellen muualle Keski-Eurooppaan. Hahnemannin puoliso Henriette kuoli Köthenissä vuonna 1830.

Kansainvälinen potilaspiiri

Hahnemannin potilaaksi tuli vuonna 1835 pariisilainen "mademoiselle" **Mélanie d'Hervilly** (1802—1878), joka oli perehtynyt kirjallisuuden avulla Hahnemannin hoitomenetelmään. Hän halusi käydä itse tapaamassa Hahnemannia saadakseen neuvoja oireittensa hoitoon. Lääkärin ja potilaan suhde muuttui henkilökohtaiseksi ja he solmivat avioliiton. Hahnemann oli silloin 80-vuotias ja hänen puolisonsa oli melkein 50 vuotta häntä nuorempi. Pariskunta päätti muuttaa Pariisiin ja Hahnemann jakoi omaisuutensa lapsilleen.

Hahnemann sai pian luvan harjoittaa praktiikkaa Pariisissa ja hänen potilaspiirinsä muodostui suureksi ja kansainväliseksi. Praktiikkansa ohella Hahnemann julkaisi teostensa uusintapainoksia ja piti yllä laajaa kirjeenvaihtoa kotimaahan sekä ulkomaille Yhdysvaltoja myöten. Hän sai jakaa neuvoja oppiensa levittäjille, vastaanottaa kiitosta ja ylistystä, mutta myös puolustautua arvostelevia moitteita vastaan.

Hahnemann kuoli vuonna 1843 Pariisissa 88 vuoden ikäisenä. Hänen puolisonsa Mélanie valvoi kokonaisen viikon vainajan luona ja antoi palsamoida hänet. Hahnemann haudattiin Pariisin Père Lachaise -hautausmaalle, jonne on pystytetty suuri kivinen muistomerkki hänen haudalleen. Hahnemannin leski Mélanie kuoli vuonna 1878 ja hänet on puolisoiden toisilleen antaman lupauksen mukaan haudattu miehensä viereen.

Mihin perustuu suosio?

Hahnemannin keksimän homeopatian perusteet ovat tieteellisesti ajatellen täysin paikkansa pitämättömiä. Mihin sitten voi perustua homeopatian suuri suosio, joka on jatkunut nykyaikaan saakka?

Lääketiede eli suurta murroksen aikaa 1700-luvun loppupuolelta. Vanha humoraalioppi oli syrjäytymässä, mutta mitään yleisesti hyväksyttyä tautiselitystä ei ollut olemassa. Tuohon aikaan toistensa kanssa kilpailevia tautiselityksiä olivat mm. **William Cullenin** (1710-1801) hermoärsykeoppi, **John Brownin** (1735-1788) yleinen ärsykeoppi, **Théophile de Bordeun** (1722-1776) vitalismi, **Anton Mesmerin** (1734-1815) animaalinen magnetismi, **Julien Offray De la Mettrien** (1709-1751) mekanismi sekä **François-Joseph-Victor Broussaisin** (1772-1838) tulehdusoppi. Ne perustuivat kaikki teoreettiseen spekulaatioon ja niiltä puuttui yhä uudenaikaisen tieteen menetelmillä varmistettu perusta.

Eräs syy oli ihmisen luontainen paranemistaipumus. Valtaosa ihmisen oireista on aina poistunut itsestään aikaa myöten. toinen asia oli, että 1700-luvun lopputaitteen aikoihin sairauksien hoidot olivat muodostuneet sairaita rasittaviksi ja olivat toisinaan vaarallisempia kuin taudit. Erityisen haitallisia olivat monet nesteenpoistohoidot, kuten toistuvat suoneniskut sekä ulostus- ja hikoilulääkkeet. Tämä kävi ilmi mm. 1830-luvun alussa suurta nestehukkaa aiheuttavan koleran hoidossa. Huomion kiinnittäminen haitallisiin hoitoihin ja niiden väheneminen olivat homeopatian kiistattomia saavutuksia.

Vähitellen Hahnemannin homeopatia saavutti yhä enemmän suosiota. Lääkärikunnan vastustuksesta ja pilkasta huolimatta se levisi Keski-Eurooppaan, Pohjois-Amerikan Yhdysvaltoihin ja kaikkialle maailmaan. Homeopatia on ns. vaihtoehtoisista hoidoista eräs, jonka harjoittajina on myös huomattava määrä lääkäreitä ja jota osa lääkäreistä pitää virallisen lääketieteen ohella ns. täydentävänä hoitona. ■

Kirjallisuutta:

Fåhraeus, R.: Läkekonstens historia, II. Stockholm 1946

Hahnemann Institut, http://www.hahnemann.com , 2000

Ullman, D.: A Condensed History of Homeopathy, Berkeley: North Atlantic, 1991 http://www.homeopathic.com , 2000

Vannier, P.: Samuel Hahnemann (1755 bis 1843). Teoksessa Die berühmten Ärzte (herausgegeben von R. Dumesnil und H. Schadewaldt), 2 deutsche Auflage. Köln (ilman painovuotta, n. 1970)

Natsit ja homeopatia

Risto K. Järvinen

Jos taistelisin homeopatiaväkeä vastaan heidän omilla aseillansa, muistuttaisin heitä jatkuvasti siitä, kuinka luonnonmystiikasta ja salatieteistä viehättyneet natsit innostuivat Steinerin luomuviljelystä. Muistuttaisin, kuinka muun muassa Dachaun ja Ravensbruckin keskitysleirien yhteyteen perustettiin luomuviljelyä toteuttavat yrttitilat, ja kuinka myös Saksan valtaamat uudet alueet idästä oli tarkoitus asuttaa luomua noudattavilla pientiloilla. Muistuttaisin, kuinka opeista on jotain steinerlaista jäljellä nykyäänkin: kuinka EU:n luomueläinasetus vaatii, että sairastuneet luomueläimet on hoidettava ensisijaisesti yrttilääkkeillä ja homeopaattisilla valmisteilla. Mutta kaikin rankimmin heittäisin epämääräisiä vihjailua natseihin. Muistuttaisin, kuinka vuosina 1937-39 Saksan terveysministeriölle osoitettiin suuri määrä rahaa, jotta se voisi valvoa kliinisiä tutkimuksia ja saada selville miksi homeopaattinen terapia parantaa. Muistuttaisin **Rudolf Hessin** sairaalasta Dresdenissä - siitä fasistisesta keskuksesta, joka toimi yhteistyössä tutkijoiden sekä vaihtoehtohoitojen harjoittajien kanssa ja jossa homeopatialla oli pysyvä asema. Muistuttaisin, kuinka vuosien 1935-1939 välisenä aikana noin tuhat lääkäriä Saksassa oli koulutettu käyttämään homeopatiaa. Muistuttaisin hirvittävästä sotavuosien raportista, joka todistaa kuinka kovin voimanponnistuksin homeopatiaa yritettiin laillistaa ja virallistaa vielä vuosina 1942-43.

Homeopaatti Rudolf Hess.

Muistuttaisin, kuinka "kontrolloituja" kokeita suoritettiin Dachaun keskitysleirien vangeilla, kuinka heillä seurattiin "biokemiallisen" homeopatian vaikutuksia verrattuna koululääketieteen käyttämiin lääkkeisiin. Muistuttaisin ryhmästä vankeja, jotka eivät saaneet vastaanottaa minkäänlaista hoitoa. Muistuttaisin, kuinka vangeille annettiin lihaksensisäisesti visvaa, joka sisälsi taudinaiheuttamiskykyistä streptokokkia. Muistuttaisin, kuinka SS-lääkäri Dr. **Grawitz** raportoi myöhemmin **Himmlerille**, että "biokemiallinen" homeopaattinen hoito oli täysin tehotonta. Muistuttaisin että vangeista, joista suurin osa oli pappeja, lähes kaikki kuolivat. Muistuttaisin, kuinka samanlaisia kokeita sekä monenlaisia tauteja "vietiin" seuraavaksi Auschwitziin, jossa "biokemialliset" homeopaattiset aineet eivät tuottaneet ainuttakaan positiivista tulosta. Muistuttaisin, että natsivaltio oli vaihtoehtolääketieteen suuri rahoittaja ja keskitysleirikokeet takasivat "luontaislääkinnälle" jatkuvan tulonlähteen. Muistuttaisin, että homeopatia oli 1900-luvun alussa lähes unohtunut, koska lääketiede oli osoittanut kykenevänsä parantamaan kulkutauteja ja sellaisia sairauksia, joihin ennen ihmiset kuolivat. Muistuttaisin, että natsien homeopatia on samanlaista, jota nykyäänkin ihmisille tarjotaan. Mutta olkoon - en minä viitsi... ■

Skeptikot uskonnollisten esineiden museossa

Maagisia aineita. Taikakaluja. Eläinten kalloja. Naamioita. Kevätretkellä Helinä Rautavaaran museoon Espooseen saivat skeptikot tutustua uskonnollisiin esineisiin eri puolilta maailmaa. Näytteillä oli muun muassa hai-tilaista taidetta ja voodoo-temppelin sisustukseen liittyvää aineistoa, osin rekonstruoituna. Museossa kuultiin, että Voodoo ei ole noituutta tai mustaa magiaa, vaan uskomuskokoelma, jossa hengillä, henkiparantamisella ja henkien vallassa olemisella on keskeinen rooli. Voodoo toimii myös "henkisenä akupunktuurina": itsellä olevat epämiellyttävät piirteet tai sai-raudet voi poistaa pistelemällä henkilökohtaista voodoo-nukkeaan määrättyihin paikkoihin neuloilla.

Haitilainen voodoo-alttari espoolaisessa museossa.

- Risto K. Järvinen -

Helinä Rautavaara (1928-1998) keräsi yli neljänkymmenen vuoden ajan tutkimusmatkoiltaan eri puolilta maailmaa runsaan 2500 esineen kokoelman. Hänen toiveidensa mukaisesti näistä esineistä on koottu Espooseen museo, jonka kokoelmissa on esineistön lisäksi filmejä, äänitteitä ja valokuvia erilaisista rituaaleista, tansseista ja juhlista.

Museon esineet on jaettu neljään kulttuuripihaan, jotka esittelevät taide-, rituaali- ja käyttöesineitä mm. Länsi-Afrikasta, Kaakkois-Aasiasta, Latinalaisesta Amerikasta ja islamilaisen kulttuurin alueelta Pohjois-Afrikasta ja Lähi-Idästä. Yksi näyttelyosasto kertoo Helinä Rautavaaran matkoista ja elämäntyöstä. Museota ylläpitää Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö, jonka taustavoimana on Espoon kaupunki.

Afrikka-pihan esineet ovat pääasiassa Länsi-Afrikasta. Ne kertovat perinteisistä animistisista uskonnoista, afrikkalaisesta islamilaisuudesta sekä vanhoista länsiafrikkalaisista korkea-kulttuureista. Rautavaaraa kiinnosti erityisesti Yoruba-uskonto, joka on siirtynyt orjien mukana Latinalaiseen Amerikkaan ja Karibialle ja joka elää yhä vahvana Atlantin molemmilla rannoilla.

Museon esitteen mukaan suuren osan pihan esineistä Rautavaara on tuonut matkoiltaan Afrikasta, osa taas on ostettu taidehuutokaupoista Lontoosta ja Pariisista.

Latinalaisen Amerikan pihan esineet kertovat kulttuurien sekoittumisesta. Esimerkiksi brasilialaiseen umbada-alttariin kuuluvassa rautaisessa veistoksessa Ogun-jumala on puettu katolisen pyhimyksen, Pyhän Yrjänän asuun: Länsi-Afrikasta Brasiliaan tuodut orjat toivat mukanaan omat uskontonsa, jotka sekoittuivat kristinuskon kanssa. Synkretismiä, tulkintojen kerroksellisuutta, voi nähdä myös haitilaisissa rituaaliesineissä.

Aasialaisella pihalla on hindulaista, buddhalaista ja konfutselaista taidetta, rituaaliesineitä sekä luonnonkansojen animistista esineistöä. Buddhalaisista taide- ja rituaaliesineistä osa kuuluu Tiibetin lamalaiseen perinteeseen, osa on peräisin Sri Lankan ja Kaakkois-Aasian synkretistisistä, sekoittuneista kulttuureista.

Islamilaisen pihan esineet ovat pääasiassa arabimaista. Egypti-vitriinin suradeq-teltta ja pyhiinvaellusjuhlien muistoesineet toistavat perinteisiä islamilaisia koristeaiheita. Teltan applikaatiossa on tyyliteltyjä kasviaiheita, metalliesineissä taas kaiverrettua kalligrafiaa. Marokosta ovat kotoisin muun muassa näytteet maan alkuperäiskansan, berberien korutaiteesta. Historialliset henkilöt ja **Omar Khayamin** runojen hahmot matoissa kertovat islamilaisen kulttuurin eri suuntauksista, sen rikkaasta moninaisuudesta.

Opastetun museokierroksen jälkeen Skepiksen kevätretkeläiset siirtyivät läheisen ravintolan terassille.

IDENTTISET KAKSOSET

Hehän ovat kuin kaksi marjaa...

Esko Valtaoja, tähtitieteen professori...

...afrikkalainen naamio Helinä Rautavaaran museossa.

(Helsingin Sanomien Nyt-viikkoliitteen palstan ideaa matkien.)

Kiistelyä

Helinä Rautavaaran museon perustamisesta kiisteltiin Espoossa pitkään. Esimerkiksi Kristillinen Puolue vastusti "pakanamuseon" perustamista kaupunkiin. Rautavaara ehti kuolla ennen avajaisia, kuitenkin tietoisena museon perustamisesta.

Viimeksi on kiistelty kokoelman aitoudesta ja arvosta. Taidehistorioitsija **Jyrki Lammi** kyselee artikkelissaan "Helinä Rautavaaran kokoelma ja aitous, eli skeptikko kuningattaren aarrekammiossa" (http://www.rakennustaiteenseura.fi/taiteentutkija/2000-1/12_lammi/index.html) ovatko Rautavaaran kokoelman afrikkalaiset esineet aitoja vai eivät: "ovatko ne käyttöön tehtyjä ja käytettyjä?"

Lammi Toteaa, että Rautavaara on kerännyt afrikkalaisen kokoelmansa vuosien 1966-1997 välillä. "Esineistä noin 40 % on hankittu alkuperämaasta, eli siitä maasta, jossa se on todennäköisesti valmistettu. Täyttä varmuutta siitä, missä määrin nämä esineet on hankittu suoraan niiden käyttäjiltä ja missä määrin alan kauppiailta ei ole. Vaikuttaa siltä, että suurin osa esineistä on ostettu eritasoisilta taide- ja antiikkimarkkinoilta. Afrikkalaisia esineitä tai esinetyyppejä on eniten Nigeriasta, Malista ja Kongosta. Mainittakoon, että kaikki malilaiset ja kongolaiset esineet on ostettu kyseisten maiden ulkopuolelta."

Lammin mukaan Helinä Rautavaara on kokoelmassaan pyrkinyt keskittymään pääasiassa tärkeisiin uskonnollisiin esineisiin. Lammi rohkenee väittää, että kokoelman afrikkalaisista veistoksista ja naamioista lähes kolme neljäsosa edustaa keräilijöitä varten tehtyä materiaalia. Muiden esinekokonaisuuksien aito/epäaito -suhde ei hänen arvionsa mukaan poikkea tästä, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, mitenkään merkittävästi.

"Helinä Rautavaaran kokoelmaa katsottaessa on paikallaan myös pohtia, miten hän itse suhtautui aitouteen. Käsittääkseni epäaitous ei kuulunut lainkaan hänen ajatusmaailmaansa. Ylipäätään Helinä Rautavaara alkoi korostaa kokoelmansa aitoutta vasta sen jälkeen, kun kaltaiseni skeptikot olivat varovasti asettaneet eräiden kokoelman esineiden aitouden kyseenalaiseksi", Lammi kirjoittaa. Hän pitää Rautavaaraa sisustaja-keräilijänä, jolle esineiden antama henkilökohtainen esteettinen nautinto oli pääasia. "Hänellä ei ollut itse asiassa mitään tarvetta hankintoja tehdessään miettiä ovatko esineet aitoja vai eivät, kunhan ne olivat hänen mielestään kauniita ja liittyivät johonkin hänen mielestään tärkeään ilmiöön."

Lammi myös muistuttaa, että Rautavaara aloitti kokoelmansa kartuttamisen aivan liian myöhäisenä ajankohtana: "Ensimmäiset afrikkalaiset esineet on ostettu kokoelmaan 1960-luvun lopulla, jolloin afrikkalainen esineistö oli ollut jo ainakin sata vuotta aktiivisen keräilyn kohteena." ■

Outoja väitteitä aurinkokunnastamme

Matias Päätalo

Venäläinen tri Dimitrijeff on esittänyt outoja väitteitä, jonka mukaan aurinkokuntamme olisi rajusti muuttumassa.

Venäläinen tohtori Dimitrijeff on julkisuudessa esittänyt väitteitä, jotka ovat vähintäänkin epäilyttäviä ja kestämättömiä. Hänen mukaansa Mars Observerin luotaimen menetys ja tuho johtuivat siitä, että se menetti yhden antenneistaan, koska Marsin ilmakehä olikin kaksi kertaa niin tiheä kuin oli laskettu, ja ilmanpaine irrotti antennin.

Dimitrijeffin mukaan Kuun ilmakehä (jota ei minkään tämän hetken tutkimuksen mukaan ole) on tihentymässä. Lisäksi Kuulla olisi ympärillään 6000 km:n paksuinen natriumkerros, jota ei ole ollut aikaisemmin. Tutkijat eivät ole koskaan tätä havainneet, edes aivan viimeaikaisetkaan tutkimukset eivät tue väitettä.

Seuraavaksi hän väittää Maan ilmakehään olevan muodostumassa vetyperoksidia, jota ei ole ollut aikaisemmin vastaavia määriä - tämä ei hänen mukaansa ole yhteydessä ponnekaasuihin ja ilmakehän lämpenemiseen.

Edelleen venäläinen tohtori väittää kaikkien planeettojen kirkkauden kasvaneen ja magneettikenttien voimistuneen. Hän väittää mm. Venuksen, Jupiterin, ja Neptunuksen valovoiman voimistuneen ja että Jupiterin ja sen kuun Ion välillä olisi näkyvä ionisoivan säteilyn kanava, jota ei ole ollut aikaisemmin. Jupiterin magneettikenttä olisi myös kaksinkertaistunut. Samoin olisi käynyt Neptunukselle, ja Uranuksella ja Neptunuksella on tapahtunut napojen siirtymisiä. Voyager 2 on Dimitrijeffin mukaan havainnut magneettisten napojen olevan huomattavasti sivussa maantieteellistä navoista, noin 40-50 astetta.

Aurinkokunta siirtymässä korkeamman energian piiriin?

Tri Dimitrijeff haluaa osoittaa aurinkokunnan olevan joidenkin salaperäisten muutosten kourissa. Hän tukeutuu tutkija **Mihail Mandevilleen**, jonka mukaan Maan vulkaaninen aktiivisuus on noussut 500 % vuodesta 1875 asti ja maanjäristykset 400 % vuodesta 1973 asti. Dimitrijeff itse väittää kaikkien erilaisten luonnonkatastrofien lisääntyneen 410 % vuosien 1963 ja 1993 välisenä aikana.

Tueksi esitetään myös se, että Auringon magneettikentän on havaittu kasvaneen vuodesta 1901 lähtien 230 %. Edelleen väitetään venäläisen tutkijaryhmän tulleen Novosibirskissa siihen johtopäätökseen, että energeettiset muutokset merkitsevät koko aurinkokunnan siirtymistä eräänlaisen korkeamman energian piiriin.

Aurinkokuntamme plasmakentän hehkuva etureuna on Dimitrijeffin väitteiden mukaan kasvanut 1000 %. Ja lisää seuraa: Auringolla on todellisuudessa ns. oma magneettikenttä, joka pitää sisällään koko aurinkokunnan ja suippenee Auringon liikkeen suunnassa taaksepäin. Tutkijat kutsuvat sitä heliosfääriksi. Kentän hehkuva etureuna on edessä, suunnassa jota kohti liikumme, eli samalla ns. apeksipisteen suunnassa. Venäläiset tutkijat ovat havainneet heliosfäärin etureunassa hehkuvaa plasmaenergiaa, jonka syvyys on aikaisemmin ollut 10 AU:ta, mutta on nyt 100 AU:ta.

Dimitrijeff perustelee luonnonkatastrofien ja plasmakentän samoin kuin planeettojen kirkastumisen johtuvan 1000 % kasvusta plasmakentässä. ”Aurinkokuntamme on kulkemassa Linnunradassa alueelle, jossa energia on korkeammin lataantunutta”, Dimitrijeff väittää. Lataantunut energia edelleen virittää plasmaa, ja sitä syntyy lisää. Samalla se saa aikaan enemmän kirkkautta ja valovoimaa.

Kyseisellä energialla on tietoisuus?

Kaikkein ihmeellisin on Dimitrijeffin väite, jonka mukaan kyseisellä energialla on tietoisuus ja että se vaikuttaa planeettojen toimintoihin tukemalla määrätynlaista elämää. Hurjin väite on, että ihmiskunnan DNA-spiraalien suhteet ovat myös muuttumassa, ja tämä olisi aikaisempien aikakausien massaevoluution todellinen kätketty syy.

Lopuksi olemme Dimitrijeffin mielestä tulossa pisteeseen, jossa sijaitsemme kokonaan uuden energian sisällä, ja tapahtuu nopea Auringon energian aallonpituuksien ekspansio, jolloin Auringosta virtaavan energian aiheuttama muutos vaikuttaa kaiken aineen olomuotoon. Tässä selityksessä planeetat siirtyvät hiukan kauemmas Auringosta ja samalla atomien molekyylien koko laajenee. ■

Matti Kuuselan Internetistä kokoamat väitteet on esitetty Minä olen -lehden numerossa 1/2002.

Tunnistettuja lentäviä kohteita

Moni on nähnyt valokuvia tai videonpätkiä tunnistamattomista lentävistä esineistä, tarkemmin ilmaistuna "tunnistamattomista lentävistä kohteista". Esittävätkö kuvat avaruusaluksia, plasmapalloja, salattua teknologiaa? Luonnollisen selityksen kuville löytää www-osoitteesta http://ifo.s5.com.

Monet lentävät kohteet näyttävät usein epätavallisilta. Filmille tallentuneet joka päivä näkemämme luonnolliset asiat näyttävät joskus tunnistamattomilta lentäviltä esineiltä, ufoilta. Mystiset ilmestykset ovat kuitenkin useimmiten lintuja, hyönteisiä tai lentokoneita. Kyseessä eivät siis olekaan ufot, vaan ifot - tunnistetut lentävät kohteet.

Identified Flying Objects Database on Internet-sivusto, josta löytyy toista sataa vaikuttavan näköistä salaperäistä kuvaa. Jokaiselle kuvalle kerrotaan looginen selitys.

Optinen harha

Linnut ja auringonvaloa heijastavat lentokoneet näyttävät monissa kuvissa avaruusaluksilta tai kummallisilta mustilta pisteiltä taivaalla, "aukoilta toiseen dimensioon". Ifo Database -sivuilla on nähtävillä mm. erittäin vaikuttavia "ufo"-kuvia hohtavasta pallosta, jolla on perässään pyrstötähtimäinen pitkä häntä.

Kuvien ottaja kertoo kuvien esittävän taivaalla kulkevaa lentokonetta. Hänen mukaansa jopa sama lentokone muodostaa kuviin useita erilaisia "tunnistamattomia" muotoja, kun sitä kuvaa eri kulmista matkalla taivaanrannan poikki. Hän toteaa, että se, mikä näkyy valokuvissa tai videofilmeillä, ei todellakaan ole sama asia kuin se, mikä näkyy paljaalla silmällä.

Salaman heijastukset

Usein mystisen harhan aiheuttaa kameran linssin eteen sattumalta osuneet pienet ilmassa leijuvat partikkelit. Vuosien saatossa tällaisia "roskien" aiheuttamia kuvia on esitetty valtava määrä "todistukseksi" esimerkiksi maan ulkopuolisen älyn tunkeutumisesta ilmatilaamme. Yleensä kuvissa näkyy vaaleita ympyröitä tai jopa sikarin (!) muotoisia kuvioita.

Mitään mystiikka kuvioissa ei ole. Kuviot ovat syntyneet, kun salamavalo on heijastunut takaisin mitättömän pienistä, kuvaushetkellä näkymättömistä olleista kohteista, kuten pölystä, lumihiutaleista tai joskus jopa sädetikusta lentäneestä osasta. Tällaisista kuvista on IFO Databasen sivuilla lukuisia esimerkkejä.

Myös pelloille ilmestyneitä viljakuvioita kuvattaessa on näitä kuvioita ilmennyt. Viljapeltoyhteyksissä kuviot on tulkittu ufoihin liittyviksi plasmapalloiksi. Ufo-uskovaiset ovat kertoneet, että tällaisia plasmakuvia voidaan ottaa tavallisella kameralla.

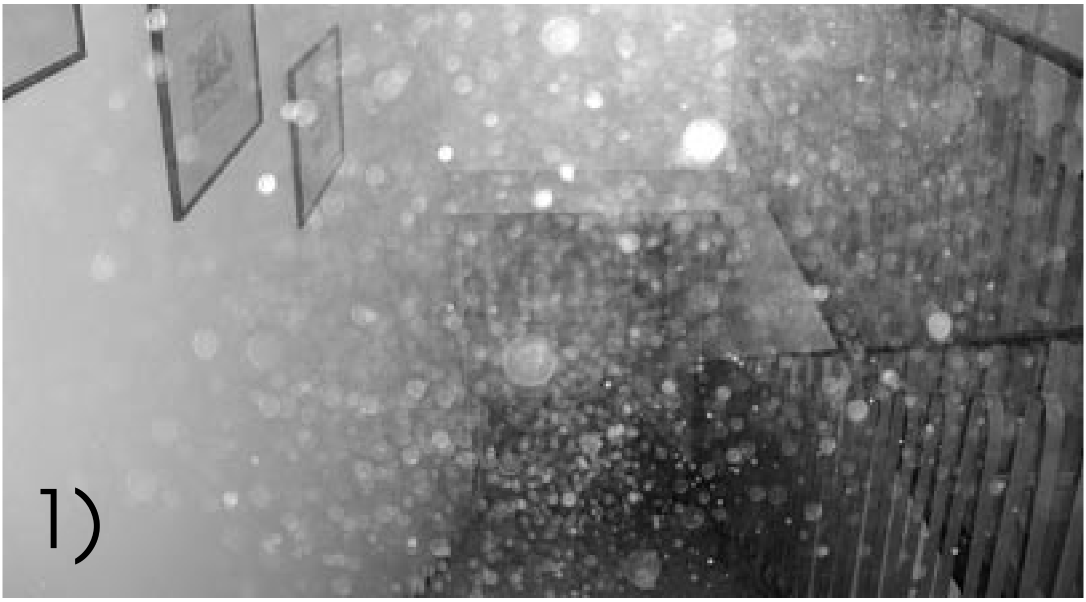
IFO-sivuilla kysytään, miksi pallot näkyvät vain kuvissa, jotka on otettu salamavalolla pimeän aikaan. Miksi ufo-tutkijoiden plasmakuvat ovat kaikki erilaisia? Ihan kuin nämä mystiset plasmapallot esiintyisivät sen mukaan, kuka niitä kuvaa…

"Tee se itse" –ufo-kuva

Mystisiä kuvia on helppo tehdä myös itse. Lähde ulos viileänä yönä kameran, salamavalon ja pölyisen pyyhkeen kanssa. Ravista pyyhettä kameran edessä ja ota salamavalolla kuva: mystisiä plasmapalloja tai peräti avaruusaluksia esiintyy kuvassa takuulla. Jos laitteet sallivat siirtää salamaa muuta metri kameran eteen, ilmiöt häviävät kuvista. Siis: mitä lähempänä "ilmiö" (vaikkapa hius) on kameraa ja sen salamavaloa, sen näyttävämpi on lopputulos.

Hienon "ufo"-kuvan saa sivujen mukaan myös kuvaamalla auringon heijastamaa hämähäkinseittiä taivasta vasten. Sivuilla olevat esimerkit lähes vakuuttavat allekirjoittaneenkin; jotakin hämärää on ilmatilassamme tekeillä...

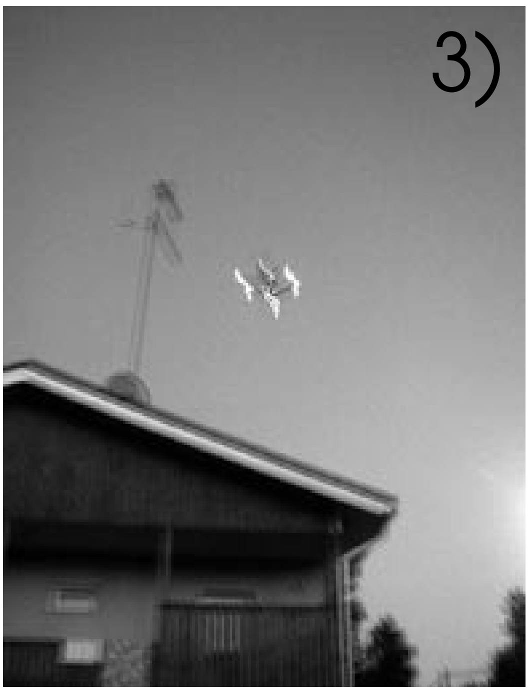
Risto K. Järvinen

Viiden minuutin kokeilu

Skeptikko-lehti suoritti pikatestin ifo-kuvien tekemiseksi. Jälki ei ollut kummoista, mutta antoi viitteitä siitä, kuinka ufo-kuvia voisi ilman kuvamanipulaatioita vaikkapa tarkoituksella tuottaa.
Kuva 1) Vyöryykö ektoplasma portaita pitkin kohti kuvaajaa, vai onko hän ruiskuttanut vettä linssin eteen ennen kuvan ottamista? Kuva 2) Syöksyykö Helsingin Kallioon pyrstötähti, vai onko kameran linssin edessä päätoimittajan kynä? Kuva 3) Näemmekö ufon Vantaan Vallinojan yllä, vai Seutulaan laskeutumassa olevan lentokoneen?

- Risto K. Järvinen -

Pyykkilautavatsa 10 minuutissa?

VIRANOMAISET VIMMOISSAAN

USA:n liittovaltion kaupankäyntiä valvova virasto FTC (Federal Trade Commission) ja Australian kilpailu- ja kuluttajavirasto ACCC (Australian Competition and Consumer Commission) ovat käyneet hyökkäykseen lihaksia "sähköisesti harjoittavia" ihmevöitä vastaan.

Suomessakin television ostoskanavilla markkinoitavia sähkösykäyksiä lähettäviä laihdutus- ja lihastreenausvöitä mainostetaan FTC:n ja ACCC:n mukaan harhaanjohtavilla väitteillä.

Mainoksissa todetaan, että pelkästään vyötä käyttämällä kehittyy jokaiselle mitään muuta tekemättä pyykkilautavatsa ja että kyseinen laite polttaa rasvaa ja kaventaa vyötäröä kymmenen senttiä kuukaudessa. Lisäksi vyön käytön väitetään olevan 30 prosenttia tehokkaampaa kuin perinteisen vatsalihasharjoittelun: kun laitetta pitää kymmenen minuuttia päällä, vastaa se mainosten mukaan 600 vatsalihasliikettä.

- Monien vuosien ajan niin sanottujen laihdutus- ja kuntoilutuotteiden markkinoijat ovat käyttäneet hyväkseen ylipainoisten ja huonokuntoisten ihmisten tilaa, valittaa FTC:n puheenjohtaja **Timothy J. Muris**.

- Turhaa toivoa on levitetty laajasti, mutta valitettavasti laihdutukseen ja fyysisen kunnon kehittämiseen ei edelleenkään ole olemassa ihmelääkkeitä tai -laitteita. Ainoa toimiva metodi on ruokavalion muuttaminen ja säännöllinen liikunta.

Sähkövyöt eivät sovi kaikille

FTC haastoi tämän vuoden huhtikuussa oikeuteen kolme "sähkövöitä" laajasti markkinoivaa yritystä: AB Energizerin, AbTronicin ja Fast Absin. ACCC puolestaan haastoi oikeuteen AbTronicin.

FTC:n kanteen mukaan vyöt eivät ole läheskään niin turvallisia ja kaikille ihmisille sopivia kuin esitteissä annetaan ymmärtää. Vöitä markkinoivat yritykset eivät varoita laitteiden ostajia siitä, että vyö saattaa aiheuttaa terveydellisiä ongelmia henkilöille, joilla on sydämentahdistin

Sähkövyötä mainostetaan toteamalla, että "erään tieteellisen tutkimuksen mukaan vyön käyttö voimistaa vatsalihaksia enemmän kuin perinteiset vatsalihasliikkeet". Lisäksi mainokset lupaavat vöiden poistavan selluliittia. - Pötyä, toteaa USA:n liittovaltion kaupankäyntiä valvova virasto FTC.

tai muita metallisia tai elektronisia kojeita kehossaan. Ohjeissa ei myöskään varoiteta käyttämästä laitetta turvonneiden tai tulehtuneiden kehonkohtien päällä tai syöpäkasvaimen läheisyydessä. FTC:n mukaan ei ole osoitettu, että laitteen käyttö olisi vaaratonta raskaana oleville naisille. Joitakin laitteita markkinoidaan turvallisina käyttää rintakehän alueella.

Eritoten FTC paheksui sitä, että sähkövöiden myyntiä edistetään USA:n kansallisilla kaapelikanavilla. Mainokset saattavat kestää jopa 30 minuuttia, ja pyöriä tuhatkin kertaa. Mainoksissa tuotteiden puolesta todistavat tunnetut kuntoiluammattilaiset ja kehonrakentajat. Valokuvissa esiintyy hyväkuntoisia malleja, ja myös tavallisten kansalaisten todistuskertomukset kuulostavat vakuuttavilta.

FTC kehottaa ihmisiä suhtautumaan skeptisesti todistuspuheenvuoroihin, sillä laitteita käyttäneiden kokemukset eivät ole yleispäteviä. Jos laite on toiminut jollakin henkilöllä, ei se tarkoita että se toimisi kaikilla.

Vöiden myyntiin liittyvä takuu "saat rahat takaisin, jos et ole tyytyväinen" ei aina toimi. Vuoden takuu osoittautuu usein vain 30 päivän takuuksi. Rahat takaisin saattaa räikeimmissä tapauksissa saada vain, jos maksaa itse laitteen palautuskustannukset. ■

FTC:n vinkkejä kuluttajille

* Et voi saada kuntoilun etuja kuntoilematta.
* Ulkomuotosi muuttuu vain järkevällä ruokavaliolla ja säännöllisellä harjoittelulla.
* Lue myös ilmoitusten pieni teksti: luvatut tulokset voivat perustua laitteen käytön lisäksi myös päivittäisten kaloreiden vähentämiseen.
* Soita laitetta myyvän yhtiön asiakaspalveluun ja testaa kuinka helppoa on saada langan päähän asioista vastaava ihminen, ja kuinka avulias hän on.

Suomessa toiminta on maltillisempaa

Tuttavaperhe tilasi noin 800 vanhaa rahaa maksaneen AbTronic-vyön suomalaiselta ostoskanavalta. Mukana seurannut ohjevihko kertoi laitteesta huomattavasti maltillisemmin kuin ostopäätökseen vaikuttaneet televisiomainokset. FTC:n peräämiä varoituksia oli vihkossa moneen lähtöön.

AbTronicin suomalaisessa käyttöohjeessa kerrotaan, että laitteen toiminta perustuu sen iholle lähettämiin pieniin sähkösykäyksiin. Sykäykset aiheuttavat lihasten supistumisen ja rentoutumisen - lihas vuoroin jännittyy ja rentoutuu. Nämä liikkeet vastaavat ohjeen mukaan normaalissa lihasharjoituksessa toistuvia jännityksiä. "Kymmenessä minuutissa vatsalihakset tekevät noin 600 liikettä. Kuvittele kuinka monta vatsapunnerrusta sinun täytyisi tehdä päästäksesi samaan!"

Eteenpäin manuaalia selatessa huomaa, etteivät nämä 600 vatsalihasliikettä pelkästään riitä toivottuun tulokseen pääsemiseksi. Vihko antaa vinkin: "Lihakset kasvavat, kun jännität käsiteltävää lihasryhmää samanaikaisesti harjoitusten kanssa." Lisäksi AbTronicia suositellaan käytettäväksi kuntosalin jälkeen samoihin lihaksiin, joita juuri on harjoitettu. Koko laitetta ei ohjeen mukaan edes välttämättä tarvita, sillä vyöharjoituksen voi korvata jännittelemällä lihaksiaan itse! Vatsasta pääsee helpoiten eroon vetämällä mahaa sisään ja selkää suoraksi tunnin ajan päivässä.

Vihkossa todetaan laitteen olevan hyvä apu

kiinteyttämään veltostuneita lihaksia ja vähentämään selluliittia ja painoa. Laihdutukseen laite ei ole paras keino: ”Laihduttaa pitää jokaisen itse, vaikka kaloreita sähkösykäyksissä palaakin.” Laitteen luvataan kuitenkin tekevän lihakset ja ihon kiinteäksi laihdutuksen aikana ja sen jälkeen. Tämä pitänee paikkansa - ainakin, jos toteuttaa vihkon kehotusta noudattaa tasapainotettua ruokavaliota ja juoda kahdeksan lasillista vettä päivässä.

Seikkaperäiset varoitukset

FTC:n peräämiä varoituksia vihkossa on riittävästi. Aluksi todetaan, että ”laite on tarkoitettu terveille henkilöille lihaskunnon lisäämiseen, ei sairauksien hoitoon”. Sitten kerrotaan, ettei laitetta saa käyttää henkilö, jolla on sydämentahdistin tai syöpä. Varoituksia on useita:

- sähköisen lihasstimulaation vaikutuksia jatkuvasti käytettynä ei tunneta
- laitteen käyttö ei ole turvallista raskauden aikana
- sydänsairaat ja henkilöt, joilla on epilepsia, eivät saa käyttää laitetta
- laitetta ei saa käyttää kasvojen, pään tai kaulan alueella
- laitetta ei saa laittaa kaulavaltimon hermon päälle, kurkunpään kohdalle eikä kaulan tai rinnan yläosaan
- laitetta ei saa sijoittaa rinnan alueelle sydämen lähelle, sillä sydämen läpi kulkeva sähkö voi aiheuttaa rytmihäiriöitä ja vaaratilanteen
- laitetta ei saa käyttää turvonneisiin tai sairaisiin kohtiin iholla eikä tulehtuneisiin ihottumakohtiin
- laskimo- ja verisuonitautia sairastavilla laite voi käynnistää sydänkohtauksen tai aiheuttaa veritulpan
- laite on pidettävä poissa lasten ulottuvilta.

Lisäksi laitetta kielletään käyttämästä, jos henkilöllä on taipumus saada verenvuotoa tai jos hänellä on avohaavoja tai murtumia. Laitetta ei myöskään saa käyttää leikkausten jälkeen, sillä sähkösykäykset saattavat estää lihasten ja kehon parantumista. Lisäksi käyttö on kielletty alavatsaan kuukautisten aikana ja ihon alueella, jossa on tuntohermojen vaurioita ja vähemmän hermopäätä kuin normaalilla iholla.

Jotkut ihmiset voivat varoitusten mukaan tuntea ärsytystä tai yliherkkyyttä sähköstimulaation aikana. ■

Sähkövyö saa lihakset supistelemaan vakuuttavan tuntuisesti, mutta supistukset eivät riitä kasvattamaan lihaksien kokoa niin, että minkäänlaista vaikutusta näkyisi tai tuntuisi. Uuden AbTronic Pro’n luvataan saavan aikaan jopa 3000 supistusta kymmenessä minuutissa!

Santa Turismos

Eri paikkakunnat houkuttelevat turisteja värkkäämällä mitä moninaisimpia nähtävyyksiä. Suosituimpia näistä sanotaan suuressa maailmassa elämyspuistoiksi. Elämys tarkoittaa sitä, että saa maksaa itsensä kipeäksi nähdäkseen sarjakuvahahmon asuun pukeutuneen pienipalkkaisen työläisen vilkuttavan vuoristoradan kupeessa.

Sellainen kuulemma on avartavaa ja rentouttavaa. Talvella jaksaa Toijalassa tai Torontossa pistää rahaa sukanvarteen, jotta pääsisi kesällä muoviankkafarmille.

Tuhannen vuotta takaperin elämyspuistoja sanottiin paljon rehellisemmin pyhiinvaelluspaikoiksi. Niillä nähtyjen pyhäinjäännösten odotettiin tuovan terveyttä, pitkää ikää ja lyhyempää kiirastulta.

Kunnanjohtajat, piispat ja ruhtinaat ovat aina ymmärtäneet matkailunedistämisen merkityksen. Tosin pyhäinjäännösbisneksen asiakkaat saattoivat päästä itsekin pyhimyksiksi. Tämä postuumi etu on nykyään korvattu kunnallisneuvoksen arvonimellä.

Jeesuksen orjantappurakruunun, ristinkappaleita ja Jeesuksen verta Bysantista ostanut Ludvig IX maksoi pyhistä vermeistä kolminkertaisesti sen verran kuin kustansi niille rakennettu säilytystila, nykyään monen äimistelemä Sainte Chapelle. Tyhmä ei ole se joka pyytää. Ludvigilta selvästi puuttui sama yrittäjähenki, jolla Troyesin piispa sata vuotta myöhemmin maalautti nykyään Torinossa luuraavan käärinliinan, vaan pääsipä pyhimykseksi.

> ”Reliikkien määrän ja niitten ihmeitä tekevän voiman tuntien ei voi kuin ihmetellä, että keskiajalla ihmisten elinikä ei ollut sen korkeampi.”

Kukaan ei liene huomauttanut hurskaalle kuninkaalle, että ristinkappaleita lienee jo tuolloin ollut liikkeellä vähintään hirsimökin verran. Myöhemmin on laskettu ainakin kuusitoista Jeesuksen esinahkaa, useita käärinliinoja, ämpärikaupalla Neitsyt Marian maitoa sekä muutamia Johannes Kastajan päitä.

Reliikkien määrän ja niitten ihmeitä tekevän voiman tuntien ei voi kuin ihmetellä, että keskiajalla ihmisten elinikä ei ollut sen korkeampi. Tästä huolimatta pyhimyskultit vetävät yhä palvojia puoleensa eikä yritteliäisyyskään ole tyystin laantunut. Moni on se madonnnapatsas, joka on saanut sopivassa lämpötilassa öljyä tihkuttavat pullot silmiensä taakse. Ei ihme, jos itkettää.

Ei elämysmatkailu tuhannessa vuodessa paljoa ole muuttunut. Niin ennen kuin nykyäänkin pidetään matkailijoiden väkivaltaista ryöstämistä moraalisesti tuomittavana. On paljon parempi, että he suostuvat siihen vapaaehtoisesti. Hyväuskoisten tunnistamiseksi he ovat pukeutuneet asuihin, joita kotioloissa kukaan ei pitäisi. Olennaisena osana pyhiinvaeltajan ja turistin pukeutumiseen ovat kuuluneet vyölaukut ja ääliömäiset päähineet.

Ihmisiä suden vaatteissa - ja päinvastoin

"Karasjoel Lapissa oli oikhen kova porovaras, ja se oli sittek kaonnu. Mutta sittet tuli susi ja ahisteli ja hättyytteli ja hävitteli poroja. Ihmisep puhuthin, että se lappalainen olis muuttunus sujeksi. Sittek ku se susi saathin kaajetuksi, nin ku se nyljethin, nin sen nahan alta löyty tuppivyö ja tuppi ja puukko, ja net tunnethin että ne olit sel lappalaisen."

Pekka Kilpisen kirja "Ihmissudet" vie lukijansa vuosisatojen takaiselle matkalle sudeksi muuttuneiden ihmisten historiaan, aikaan ennen modernien elokuvien hurjia karvanaamoja. Se lähestyy epätavallista aihettaan taustoittavan katsauksen ja suomeksi käännettyjen historiallisten oikeudenkäyntipöytäkirjojen, asiantuntijakirjoitusten, tarinoiden ja satujen avulla. Tuloksena on hieman ohut, mutta mielenkiintoinen kollaasi ja näkemys erilaisten ihmissusien luonteista sekä ihmisten monenlaisista suhteista näihin olentoihin.

Kaksi ihmissuden perustyyppiä

Sudeksi muuttuvien ihmisten tarina alkaa, jälleen kerran, antiikista. Historioitsija **Herodotos** kertoi neurien kansasta, joka pystyi muuttamaan itsensä halutessaan sudeksi. Kreikkalaisilla oli myös tarina Lykaonista, jonka raivostunut Zeus muutti sudeksi. Runoilija **Publius Ovidius Naso** roomalaisti tarinan vaihtamalla jumalan Jupiteriksi. Roomalainen **Gaius Petronius Arbiter** kirjoitti puolestaan miehestä, joka muutti itsensä sudeksi ja hyökkäsi karjan kimppuun.

Näin syntyi kaksi ihmissuden perustyyppiä: "Toiset muuttuivat susiksi kirouksen vuoksi tai rangaistukseksi pahoista teoistaan. Toiset taas muuttivat itse itsensä pedoiksi, jotta voisivat aiheuttaa vahinkoa muille ihmisille" (s. 12). Tällaisia ihmissusi-tarinoita on esiintynyt ympäri Eurooppaa, joskin eri muodoissa.

Suden suosion syy

Kaakkois-Suomessa on kerrottu erilaisia tarinoita häävästä, jonka ylenkatsottu kuokkavieras muuttaa susiksi. Lounais-Suomessa kerrottiin varastelevista pojista, jotka noita taikoo pyynnöstä susiksi. Pohjoisessa esiintyi tarinoita, joissa lappalainen muutti itsensä sudeksi.

Muodonmuuttaja-kertomusten keskipisteenä ei ole aina susi, vaan ihmisten on uskottu muuttuvan myös koiriksi, kissoiksi, sioiksi, norsuiksi, leijoniksi, haiksi, hyeenoiksi, krokotiileiksi ja käärmeiksi. On olemassa myös ihmiskarhu-tarinoita.

Suden suosio muodonmuuttaja-kertomuksissa selittyy Kilpisen mukaan sillä, ettei se ole yhtä inhimillinen kuin kaikkiruokainen ja kahdellekin jalalla nouseva karhu, vaikka karhu on ollut ihmiselle itselleen vaarallisempi eläin. Sen sijaan elintärkeää karjaa jahdannut susi sopi julman ja raatelevan pedon kuvaksi.

Muodonmuuttajat kuten ihmissusi ovat tavallisen kokemuksemme vastaisia olentoja, niissä syntyy epätavallinen yhdistelmä tutuista osista: susi ja ihminen ovat meille tuttuja, mutta ihmis-

ihmisten on uskottu muuttuvan myös koiriksi, kissoiksi, sioiksi, norsuiksi, leijoniksi, haiksi ja hyeenoiksi.

susi on erikoinen kokonaisuus. Usein ihmissusi oli vieras myös siinä suhteessa, että ne tulivat muualta; esimerkiksi Suomessa ihmissutta kutsuttiin "vironsudeksi". Epätavallisuus ja outous yhdistettynä ihmissuden verenhimoiseen vaarallisuuteen karjalle ja ihmisille ovat tehneet siitä mielenkiintoisen aiheen tarinoille, erityisesti maatalousyhteiskunnissa.

Oppineiden näkemykset ihmissusista

Kilpinen toteaa täysin oikein, ettei erilaisten, mutta perustaltaan hämmästyttävän samankaltaisten ihmissusi-tarinoiden syntyä voi paikantaa yhteen pisteeseen. Erikoisia, intuitionvastaisia ihmissusia on keksitty monissa mielissä.

Ihmisten mielissä on ollut myös monenlaisia suhteita ihmissusiin. Kilpinen rinnastaa mielenkiintoisesti yhtäältä teologien ja oikeusoppineiden, toisaalta tavallisen kansan ja kolmanneksi lääkäreiden näkemykset ihmissusista. Teologeille ja oikeusoppineille kyse oli aina paholaisen todellisista tai kuvitelluista vaikutuksista, kansaa kiinnosti lähinnä ihmissusien pahat teot.

Lääkärit yhdistivät 1800-luvulla ihmissudet myötätuntoon kykenemättömiin ja verenhimoisiin ihmisiin: tappamisesta tappamisen vuoksi nauttivat henkilöt kuvittelivat raaistumisensa myötä muuttuneensa raakalaismaisiksi eläimiksi, susiksi. He olivat "susia" ihmisen vaatteissa.

Kilpisen oma analyysi ihmissusi-ilmiöstä jää valitettavan vähäiseksi. Tästä huolimatta "Ihmissudet" tarjoaa monipuolisen näkymän yhteen "outouden historian" aihepiiriin, ja erityisesti se antaa rikkaamman kuvan ihmissusista, jotka moderni populaarikulttuuri on yksipuolisesti määritellyt täysikuun ja hopealuodin väliin.

"Ihmissudet" on kiinnostava teos. Lue, jos uskallat!

Risto Selin

Pekka Kilpinen: Ihmissudet. Asiakirjoja ja kertomuksia. Yliopistopaino 2002. 172 s. Ingressin lainaus sivulta 145.

Rubikin kuutio ratkaisee kaiken?

Tiedätkö, että Rubikin kuutiota voidaan käyttää ennustamiseen ja ihmisten parantamiseen? Tiedätkö, että Rubikin kuution palvojat ovat perustaneet oman uskonlahkon? Tiedätkö kuinka tunnistat, onko lapsesi ryhtynyt palvomaan kuutiota?

Rubik-webin kotisivuilla iloitaan, koska Rubikin kuutio, ”tämä ihmiskunnan ehkä merkittävin keksintö” on jälleen nousemassa ansaitsemalleen paikalle. Skepsiksen jäsenen **Tomi Ryynäsen** tekemät sivut parodioivat hauskasti erilaisten uskomusten järkiperäisyyttä.

Luottamusta kuutioon ja kykyyn hallita sitä

Rubik-webin sivuilla korostetaan, että rubikinkubistit haluavat eroon Kuution palvojien aiheuttamista negatiivisista mielikuvista. Heidän mielestään kyseessä ei siis ole uskonto saati mystisyydellä verhoiltu rikollisuus. Rubikinkubistit pitävät ryhmäänsä lähinnä filosofisena; se edustaa ainoastaan Rubikin kuutiota ja sen etua. Rubikinkubistien moraalikäsitykset eivät ole sidonnaisia kristillisiin käsityksiin ja yleisesti voidaankin sanoa, että kristinuskon ja kuution etujen kanssa on useinkin konflikteja.

Rubikinkubistinen filosofia on yksi unelma ihmisen jumalallistumisesta. Se on luottamusta kuutioon ja omaan kykyyn hallita sitä. Ihminen on Rubikinkubistisen filosofian mukaan kuution tarkoitusten potentiaalinen toteuttaja, sekä samalla osa kuutiota ja sen hallitsemaa kaikkeutta.

Karvanopat vaihtuvat Rubikin kuutioihin

Kuution palvojat ovat ”Kuution kirjaa” tunnustava ryhmä, joka palvoo Rubikin kuutiota ja käyttää sitä okkulttisissa riiteissä talismaanina. Kuution palvojien käyttämä Kuution kirja sisältää sarjan loitsuja, joita voidaan suorittaa Rubikin kuution avulla.Kuution palvojiin liittyy useita myyttisiä legendoja ja tarinat kertovat, että palvontaan liittyy usein rikollinen toiminta ja huumeet.

Sivuilla kerrotaan ”10 tapaa tunnistaa lapsesi Kuution palvonta”. Eräs merkki on se, että karvanopat vaihtuvat Rubikin kuutioihin. Joka puolelle saattaa ilmestyä Rubikin kuutioita ja niitä näkyy piirrettynä kouluvihkoissa ja kotona. Myös kuution muotoisten esineiden keräily pitäisi saada vanhempien hälytyskellot soimaan.

Kuution avulla korkeampaan tietoisuuden tilaan

Kuution aika on harras konservatiivinen kuutiouskon lahko. Kuution aika tunnetaan myös ”Myöhempien Aikojen Pyhien – Rubikin Kuution Kirkkona”.

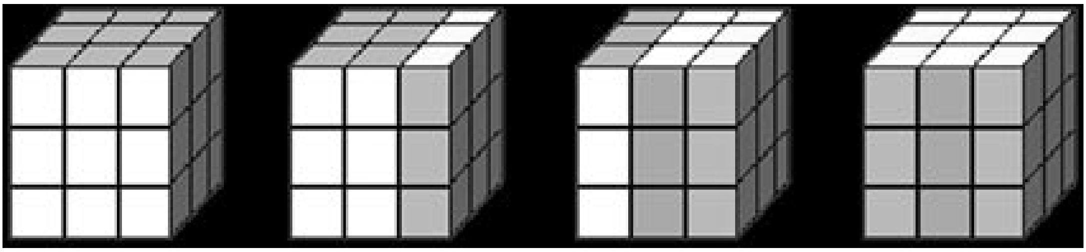
Kuution aika –lahkon peruslähtökohtana on pyrkiä elämään harmoniassa luonnon kanssa, sillä Rubikin Kuutio sisältää kaiken olennaisen tiedon maailmassa ja sen avulla voi saavuttaa korkeamman tietoisuuden tilan.

Kaikille vastasyntyneille annettava Rubikin kuutio

Suomen Kuutio -puolue perustaa politiikkansa yksilönvapauteen ja vastuuseen, tasa-arvoon, länsimaiseen demokratiaan ja talousjärjestelmään, humaanisiin periaatteisiin sekä rubikinkubistiseen etiikkaan.

SKP on rubikinkubistinen yleispuolue, jolla on kannattajia Suomen jokaisessa kolkassa. Puolue on läpileikkaus Suomen kansasta ja edustaa tasaisesti erilaisia ammatillisia, iällisiä ja sukupuolellisia ryhmiä. Niinpä SKP ei ole yksittäisen kansanosan eturyhmä, vaan ajaa kaikkien rubikinkubistien etua.

Eräs SKP:n tavoite vuodelle 2002 on lakimuutos, jonka mukaan kaikille vastasyntyneille kansalaisille on annettava Rubikin kuutio.

Rubikologisen kartan tulkintaa yli 4000 vuoden kokemuksella

Rubikologia on varsin moni-ilmeinen esoteerinen tieteenala. Rubikologia on analoginen ja semioottinen käsitejärjestelmä mm. minuuden ymmärtämiseen. Se on ennustamista, todennäköisyyksien ja mahdollisuuksien kartoittamista sekä maailman suoranaista manipulointia ja hallintaa.

Rubikologisen kartan laatiminen perustuu Rubikin kuution tahojen värien ja kaiken olevan suhteen tutkimiseen ja muuttamiseen - tulkinta perustuu yli 4000 vuoden kokemukseen yhteyksien merkityksestä. Rubikologian johtoteemana on olla itsetuntemusta parantava tutkimusjärjestelmä, joka auttaa ymmärtämään yksilön ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

Rubikologi pyrkii näkemään ihmisen kokonaisuutena kaikkine erikoispiirteineen. Yksilöllisen tulkinnan perustana käytetään navigointiperiaatteella laadittua satunnaisesti sekoitettua kuutiota.

Rubikin kuutiolla voidaan manipuloida akupunktiopisteitä

Rubikopatiassa on vallalla kokonaisvaltainen ihmiskäsitys, jossa ajatellaan, että ihmiskeho on kokonaisuus, jonka kaikki osat vaikuttavat toisiinsa. Siksi hoidetaankin koko ihmistä, eikä pelkästään yksittäistä oiretta. Yhä enemmän myös huomioidaan se, miten asenteet ja ajattelu vaikuttavat erilaisten terveysongelmien syntyyn ja niistä toipumiseen.

Hoidettavan myönteinen asenne hoitotapahtumaa kohtaan on erityisen tärkeä, sillä se edesauttaa hoidon onnistumista ja paranemisen alkamista. Kun mieli on avoin ottaa kehokin paremmin vastaan hoidon terveyttä edistävän vaikutuksen.

Hoitoa saattaa seurata paranemiskriisi, jolloin vaiva, jota on hoidettu, voi tulla hetkellisesti vahvana esiin. Yhtä hyvin oireet saattavat myös lievittyä ja hävitä nopeasti riippuen kustakin tapauksesta.

Rubikopatia on syntynyt nykyisen Venäjän alueella 4000 vuotta sitten ja se perustuu kiinalaiseen lääketieteeseen, jonka mukaan kehossa on 14 meridiaania eli energiakanavaa.

Kullakin energiakanavalla on oma eri elimiin ja elintoimintoihin liittyvä toimintansa, jonka mukaan ne ovat saaneet nimensäkin, esim. sydänmeridiaani ja keuhkomeridiaani. Energiakanavat kulkevat kehon läpi, menevät jokaiseen sisäelimeen ja yhdistävät tärkeitä elimiä, mistä johtuen Rubikin kuutiolla voidaan manipuloida kehoa käyttämällä tiettyä Rubikin kuution väriskaalaa oikeaan akupunktiopisteeseen.

Rubikopatiassa keskitytään koko kehoon, ei sairauteen, koska ihminen on kokonaisuus ja on mahdotonta erottaa yhtä osaa toisesta ottamatta huomioon, mitä se aiheuttaa kokonaisuudelle. Sairauksia ei nimetä, sillä kaikkien sairauksien katsotaan aiheutuvan samasta lähteestä eli kehon läpi virtaavan energian epätasapainosta.

Rubikopatialla hoidetaan myös varsinaisia fyysisiä vammoja, kuten nyrjähdyksiä ja sijoiltaanmenoja ja parantumattomia sekä kroonisia sairauksia. Rubikopatialla on havaittu myös hyviä vaikutuksia mielenterveysongelmiin ja ns. ”home-talojen” puhdistukseen.

Pitempiaikaisissa vaivoissa parempiin hoitotuloksiin päästään säännöllisellä hoidolla, usein kuitenkin jo yksi tai muutama hoitokerta palauttaa kehon tasapainon.

Työt maalataan Rubikin kuutiolla

Rubikinkubistiselle taiteelle yhtenäinen tekijä on se, että siveltimien sijaan työt maalataan kokonaisuudessaan Rubikin kuutiolla. Lisäksi rubikinkubistisessa taiteessa on olennaista näkemys kuutiosta ja se, että teos on kuution innoittama.■

http://www.rubik.kotisivut.org/

Yksipuolinen ei pärjää

"Dosentti Heikki Ervasti jatkoi tieteensä shamaanimaista rummutusta (Skeptikko 1/2002): 'Mikään antroposofian sovellutuksista ei kestä kriittistä tieteellistä tarkastelua.' Hieman hölmistyin, kun olin vasta tuoreistanut tietojani tutkimuksista", DI Juhani Salo kirjoittaa.

Ruotsissa on tehty kolme vuosikymmentä kestänyt viljelykoe tavanomaisen ja biodynaamisen viljelyn välillä. Asialla ovat olleet mm. "Pohjoismainen tutkimusrengas" ja "Ultunan maatalouskorkeakoulu". Kokeen tuloksena on, että biodynaaminen viljely on parempi maan viljavuuden kehittymisessä ja sadon laadussa. Energiasadot kymmenen ensimmäisen vuoden jälkeen ovat samaa tasoa. Elävä luonto hyväksyi biodynamiikan perusteet. Silloin se on tieteenäkin oikeaa tiedettä.

Antroposofian merkitys koetaan tärkeäksi. Muutenhan sitä ei vastustettaisi. Ruutia ei tuhlata variksiin. Vastustus ja siihen liittyvä pelko eivät synny sattumalta. Usein sitä ilmenee oppineella väestönosalla. Koulu- ja opiskelujärjestelmä suosii kuivan detaljitiedon pänttäämistä, mikä yksipuolisuus vaatii veronsa ihmissielulta.

Kalevalan kolme sankaria ovat kukin oma tyyppinsä, yksipuolisuutensa. Ne kuvaavat sielumme kolmea puolta. Ilmarisella on ansionsa - takoihan hän mm. sammon - mutta myös yksipuolisuuden puutteensa. Elollisen ymmärrys ei ole hänen vahva alueensa; hän yritti takoa itselleen kullaisen vaimon, mutta se ei toiminut. Arvostelukyky pettää, kun Väinämöinen saa höynäytettyä hänet mukaansa Pohjolaan sanomalla, että kuu on kuusen latvassa. Kun Väinämöinen ja Ilmarinen Pohjolasta paetessaan kohtaavat luonnonolennon, Iku-Turson Äijön pojan, niin mitä tekeekään Ilmarinen:

"Siinä seppo Ilmarinen toki säikähti kovasti: veret vieri kasvoiltansa, puna poskilta putosi. Veti viltin päänsä päälle, yli korvien kohenti, peitti kasvot kaunihisti, silmänsä sitäi paremmin." Ilmarinen ei uskaltanut nähdä eikä kuulla mitään, vaikkei ollutkaan mikään turha, vaan taitava takoja. Hän kieltäytyi kokemasta. Ilmaris-tyyppejä kävelee vastaan tänäkin päivänä.

Ervasti hämmästeli antroposofian sovellusten poikkeamista totutusta. Onko se nyt puute? Kun katsoo esimerkiksi nykyisen tehomaatalouden kohellusta elollisen luonnon parissa ruokaskandaalista toiseen, voi vain iloita, että terve elollista ymmärtävä kehitys etenee omia leveneviä polkujaan.

Tietämisen rajoista

Positivistinen luonnontiede mittailee maailmaa ja pyrkii päättelemään havainnoista jotain. Lähtökohtana on usko, että asiaa kannattaa tutkia. Tiedon ensimmäinen raja on siis usko. Toinen on mitattavuus; se, mitä todennetaan, on olemassa, muu ei. Kolmas on ajattelu; havainnot voivat olla oikeita, mutta niihin liitetyt ajatukset ja käsitteet eivät. Rajoja on fyysisessä, sielullisessa ja henkisessä. Antroposofian eräs tehtävä on tunnistaa henkissielullinen. Enemmän kuin laitteiden kehittämistä, se vaatii itsensä kehittämistä.

Tietoteoria johtaa tietotapahtuman ymmärtämiseen. **Steiner** esittää omansa "Totuus ja tiede" -kirjassaan ja kehittää sitä edelleen tärkeimmässä teoksessaan "Vapauden filosofia" ja teoksessaan "Die Rätsel der Philosophie". Liian vaikeita? Kun ottaa katseltavakseen nykyisen filosofiaa käsittelevän kirjan, nimien joukossa mainitaan mm. **Josif Stalin**, mutta ei Rudolf Steineria. Kaikkihan ymmärtävät filosofi Stalinin syvällisen mietteen: Ihmisiä - ongelmia, ei ihmisiä - ei ongelmia.

Dosentti Ervasti olisi saanut komean sulan tohtorinhattuunsa, jos olisi tarttunut Steinerin tietoteoriaan ja osoittanut sen omalla ajattelullaan virheelliseksi. Tai jos hän olisi voinut ymmärtää tietotapahtuman luonteen ja todeta tietopiirimme laajentumisen kaksi tietä: kehittämällä ajattelua tai tarkentamalla havainnointia ja laajentamalla sitä myös fyysisen ulkopuolelle. Kumpaakaan

hän ei tehnyt, vaan käytti tietoteoriaa vain keppihevosena. Antroposofisella hengentieteellä on paras tietoteoreettinen pohja verrattuna muihin tieteisiin. Kotikenttäetu. Pelkän fyysisen avulla tietotapahtuma ei selviä.

Tulevaisuuden yhteistyö

Tulevaisuuden yhteiskuntatieteet saavat antoisan tutkimuskohteen aiheesta, mitä ilmeni, kun luonnontiede ja hengentiede lähestyivät toisiaan, ryhtyivät yhteistyöhön. Tähän tulevaan tutkimukseen voi antaa pienenä siemenenä, ohittaen biodynamiikan ja muut vakiintuneet alueet, pari viime aikoina silmiin osunutta tapausta.

Steiner itse kertoo tuoneensa Pariisissa 1906 esiin, että cyanin ilmeneminen on olennaista komeetoissa. Sitä oli aikoinaan maan ilmakehässä, ja nyt sitä on vielä komeetoissa havaittavissa. Asia voitaisiin havaita spektroskoopilla, hän totesi. Tämän jälkeen esiintyi komeetta (mahdollisesti Halley toukokuussa 1910), ja cyaniviiva havaittiin.

Eräässä esitelmässään Goetheanumin työläisille 1922 Steiner selvittää makuaistia. Hän kuvaa mm. miten kalat saattavat Euroopan joista uida kauaksi Atlantille, ja osaavat kuitenkin palata kotijokeensa. Kalojen suunnistustaidon hän selitti johtuvan kalojen hyvin tarkalla makuerojen aistimisella, joka välittyy suoraan evien liikkeisiin. Kului aikaa. Sitten 1950 luvun puolivälissä **Warren Wisby** ja **Arthur Hasler** Wisconsinin yliopistosta laativat kokeen, "joka todisti sitovasti, että hajuaisti voi ohjata lohen kotipuroonsa". Positivistinen tiede siis löysi lohia kiusattuaan selityksen ilmiöön, jos annamme anteeksi sen lapsuksen maku- ja hajuaistin sekoittamisesta. Hajuaisti liittyy kaasumaiseen, kun taas nestemäiseen, jossa tutkitut kalat otaksuttavasti liikkuivat, liittyy makuaisti.

Miksi ei keskustella?

Antroposofista hengentiedettä ovat perinteisesti vastustaneet tiede- ja uskontoyhteisöt. Ervasti tunnusti kannatuksensa herätyskristillisyyteen kuuluvaan **Osmo Tiililään**, vanhaan vastustajaan. Hän mainitsi, ettei käsitystä kahdesta Jeesuksesta voida sovittaa kristilliseen opetukseen. Niinpä. Oikeammin pitäisi puhua kahdesta Jeesus-pojasta, sillä kaksinaisuus loppuu 12-vuotiaan erikoislaatuiseen pääsiäiskohtaukseen. Se on uskonnon puolella eräs kummallinen yksityiskohta. Jos lukee Raamattua ilman sarvia ja hampaita, voi tosiaan todeta, että Matteus ja Luukas kuvaavat kumpikin omaa poikaa, joilla on eri sukupuut, erot asumisessa, ilmoituksissa, paossa Egyptiin, sisaruksissa jne. Kannattaa lukea.

Steiner päätyi käsitykseen, että Raamattua pitäisi näiltä osin ymmärtää lukea ihan kirjaimellisesti. (Aiheesta "Two Jesus" löytyy netistä maalaukset - **Borgognone** 1450-1523 ja **Ferrari** 1526).

Kristityiksi nimittävät itseään monet, jotka pitävät Raamatun evankelistojen kirjoituksia epäluotettavina ja omalle ymmärrykselle yksinkertaistettua käsitystä luotettavana.

Ervasti lupaa palata myöhemmin aiheeseen käsittelemään asiantuntijoidensa spekulaatioita Steinerin persoonasta sekä tämän huumeiden ja alkoholin käytöstä. Vähänkin asioita ymmärtävä tietää kyseisten aineiden käytön olevan este henkiselle kehitykselle ja tutkimustyölle. Leikkaa-ja-liimaa tieteellä voi nykyään löytää kannatuksen mille hyvänsä mielipiteelle.

Ervasti liitti kriittiseen tieteelliseen tarkasteluunsa myös herännäisuskovaisen käsitykset. Nyt hänen kätensä hamuaa jo laskiämpäriä. Joskus tie ymmärrykseen on kivinen ja mutkikas. Ervastin kannattaisi miettiä oikotietä: olisiko parempi hamuta käsiinsä valkoinen lippu kuin puolustaa kestämätöntä asemaansa **Immanuel Kantin** kaivamassa poterossa. Osallistun tähän keskusteluun enää tämän kerran.

Juhani Salo DI

Tarkennus

Skeptikon numerossa 1/2002 julkaistusta artikkelista "Varpu taipui näyttävästi - aina kun koehenkilöt tiesivät maassa olevan jotain mitä pitäisi havaita" oli allekirjoittaneen kömmähdyksen vuoksi jäänyt pois kirjoittajien nimet. Artikkelin kirjoittajat ovat siis **Vesa Kolhinen**, **Juha Merikoski** ja **Matias Aunola.**

Tässä yhteydessä kirjoittajat haluavat myös kiittää varpukokeisiin osallistuneita henkilöitä, **Will Kärkkäistä**, **Veli Maarasta**, **Jukka Häkkistä** sekä varpumiehiä ja heidän avustajiaan, sekä kokeiden ideointiin osallistuneita Keski-Suomen skeptikoita. VK

Antroposofia ei ole tiedettä

Edellisen aukeaman kirjoituksessaan Juhani Salo jatkaa keskustelua vahvasti antroposofiseen tapaan. Salon puheenvuoro kuulostaa varsin tutulta. Sekavassa ja kömpelösti rakennetussa kirjassaan "Antroposofinen yhteisömuodostus" (Suomen antroposofinen liitto 1991) Steiner korosti, kuinka varsinkin "oppineita" (siis koulutettuja ihmisiä) täytyy varoa. Ei tietystikään ole yllättävää, että koulutetummat ihmiset suhtautuvat Steineriin kriittisesti. Steiner koki sen jo omana aikanaan. Useat hänen luentotilaisuuksistaan saivat kaoottisen sävyn luennoitsijan paljastuttua huijariksi, joka ei edes kyennyt vastaamaan hänelle esitettyihin kysymyksiin ja kommentteihin. Nyt Salo toistaa Steinerin 1920–luvulla paniikissa lausumia hokemia.

Rudolf Steinerin suhde tiedemaailmaan oli läpinäkyvä. Hän yritti rakentaa uraa akateemisen filosofian parissa. Yritys epäonnistui täydellisesti. Steinerin ei onnistunut saada minkäänlaista sijaa edes tuon ajan akateemisessa maailmassa. Henkilötasolla on helppo ymmärtää vihamielisyys oppineisuutta ja tieteelle tyypillistä kriittistä keskustelua kohtaan henkilöltä, joka tulee nauretuksi ulos akateemisen filosofian piiristä. Epäonnistuminen jäi kaivertamaan Steineria siinä määrin, että hän hyvin mielellään nimitti oppiaan tieteelliseksi.

Tieteestä voidaan esittää monia määritelmiä. Minkään perustellun määritelmän mukaan antroposofiaa ei voida pitää tieteenä. Jo pelkästään antroposofian autoritäärisyys, siis dogmaattinen nojaaminen Steinerin kirjoituksiin ja Steinerin henkilöpalvonta tekevät ajatuksen tieteellisyydestä täysin mahdottomaksi. Antroposofien omissa piireissä Steineria ei arvostella eikä arvioida. Kaikkea johtaa sokea usko gurun johdatukseen. Niinpä antroposofien täytyy opettaa toisilleen sekin, kuinka ulkopuolelta esitettyyn kritiikkiin on suhtauduttava. Näin omaehtoinen ajattelu suorastaan kielletään. "Antroposofinen yhteisönmuodostus" onkin selvästi kirjoitettu siinä tarkoituksessa, että jäsenet voisivat varautua heihin kohdistettavan kritiikin varalle. Kirjan tyyli ja jopa sanavalinnat välittyvät nyt meille Salon vastineessa. Varsinkaan Kalevalan lainaaminen ei erehdytä luulemaan Salon ajattelua hänen omakseen. Kuten tiedetään, on Kalevala antroposofeille lähes pyhä kirja.

Steinerin henkilöpalvonnan olennainen osa on hänen väitetyistä ihmeteoistaan kertominen. Steinerin väitetään milloin okkultistisilla tempuillaan hätistelleen maanviljelijöitä häirinneet kanit pois, milloin hänen taas väitetään ennakoineen hullun lehmän taudin jo vuosikymmeniä sitten. Näiden koomisten kertomusten sarjaa Salo haluaa vieläkin jatkaa.

Tarkempi tarkastelu on osoittanut kaikki väitteet ihmeteoista vääriksi.

Ruotsalaisfilosofi **Sven Ove Hansson** (http://www.waldorfcritics.com/active/articles/Hansson.html) on ottanut helpoksi tehtäväkseen Steinerin tieteellisyyden arvioinnin. Tieteen kriteereinä Hansson käyttää poikkeuksellisen löysällä tavalla pelkästään intersubjektiivisuutta ja empiirisen vahvistamisen periaatetta. Löysien kriteerien valinta tietysti helpottaa antroposofian asemaa arvioinnissa, varsinkin kun mainitut kriteerit ovat myös Steinerin itsensä hyväksymiä. Hanssonin analyysin tulos ei yllätä lukijaa: antroposofia ei täytä kumpaakaan kriteereistä. Steinerin hallusinaatiot ja akasha-kirjojen tutkimisen luulottelu eivät ole intersubjektiivisia, eikä tällä tavalla hankittua tietoa voida pitää empiirisesti vahvistettuna. Antroposofialla ei ole koskaan ollut eikä tule olemaan mitään annettavaa tieteelliselle ajattelulle.

Sama koskee myös antroposofian sovellutuksia. Salo on jo vuosikymmenten ajan esiintynyt

biodynaamisen viljelyn puolustelijana. Maagisiin riitteihin ja astrologiaan pohjautuvan viljelyn paremmuudesta tavanomaiseen viljelyyn nähden ei tietystikään ole näyttöä. Salon mainitsemaa tutkimusta ei tuntenut yksikään maatalousasiantuntija (joihin siis itse en missään tapauksessa kuulu), joilta asiaa tiedustelin. Ei siis ole yllättävää, ettei Salo esitä tarkempia lähdeviitetietoja. Päinvastaista näyttöä sen sijaan minäkin löysin melko helposti, vaikka olenkin maatalousasioiden suhteen diletantti.

Salo ilmoittaa päättävänsä keskustelun osaltaan tähän. Tässä Salo osoittaa arviointikykyä. Hänen argumenteillaan ei kannata jatkaa.

Mutta tehdäänpä vielä yksi asia selväksi. Olen tutkinut antroposofiaa vuosikaudet. Olen nähnyt, kuinka se suistaa ihmisiä tolaltaan tavalla, joka voi vain herättää inhimillistä myötätuntoa, ja jota voi rinnastaa vain pahimpiin kuvauksiin hämäräperäisten kulttien vaikutuksesta herkkiin ihmisiin. Tästä ihmisten vahingoittamisesta on tietysti turha perätä vastuullisuutta antroposofeilta. Samalla olen kuitenkin nähnyt myös, kuinka antroposofia tarjoaa joillekin ihmisille toivoa elämästä kuoleman jälkeen ja kokemuksia elämän tarkoituksen löytämisestä. Luonnollisesti jo yksilön-, ajatuksen- ja uskonnonvapauden yleviien periaatteiden pohjalta on jokaisen aivan oma asia, minkä uskomusten varaan haluaa elämänsä rakentaa.

Sanalla sanoen antroposofia on uskonto, ei tiede. Tämä asia on kuitenkin tehtävä julkisesti selväksi. Antroposofian ja antroposofisen liikkeen kohtuullinen yhteiskunnallinen asema ja yleinen tunnustus voi perustua vain tähän lähtökohtaan. Mutta niin kauan kuin sekavan ja hämäräperäisen uskonnollisen kultin luulotteluun perustuvia sovellutuksia pedagogiikan, maatalouden tai lääkinnän alalla tarjotaan yleisölle ”tieteellisinä” järjestelminä, on valistustyötä jatkettava.

Heikki Ervasti

Pohjoisen skeptikoilla ennätysyleisö

Pohjois-Suomen skeptikot järjestivät ensimmäisen suuremman luennointitilaisuutensa vuoden tauon jälkeen. Tilaisuuden puitteet herättivät etukäteen keskustelua, koska kysessä oli yhteistilaisuus Pohjois-Pohjanmaan humanistiyhdistys ry:n ja Oulun seudun vapaa-ajattelijoiden kanssa.

Eri yhdistykset esiintyivät tilaisuuden ohessa omissa ”standeissaan” itsenäisinä ja omilla luennoitsijoillaan, eikä tämän katsottu olevan merkki syvällisemmästä yhteistyöstä. Skeptikoiden pyrkimys esiintyä itsenäisenä järjestönä tuli näin täytettyä.

Tilaisuuden teemana oli ”ihmisten pelot ja pelottelu”. Aihe ja luennoitsijat katsottiin kiinnostavaksi, koska paikalle oli kerääntynyt ennätysmäiset 150 henkilöä.

Tilaisuudessa oli kolme luennoitsijaa. LT, psykiatri **Asko Niemelä** luennoi pelon mekanismeista, emeritusprofessori **Jorma Palo** puhui peloista parisuhteessa ja dosentti **Taina Pitkänen-Koli** puhui turvattomuudesta yhteskunnassa. Tyypillisistä oululaisista tilaisuuksista poiketen keskustelu oli runsasta.

Skeptikoiden puolesta paikalle hankittu Jorma Palo täytti odotuksemme täydellisesti. Todennäköisesti runsas väkimäärä oli pääosin hänen ansiotaan. Luento oli asiallisen sisältönsä lisäksi myös erittäin hauska ja Skepsikselle tärkeitä aihepiirejä sivuttiin sopivasti.

Standillämme vieraili runsaasti ihmisiä. Tilaisuus aiheutti kaipaamamme piristysruiskeen Pohjois-Suomen toiminnalle, yhdistys sai runsaasti huomiota markkinoinnin, Oulu-Lehden tekemän jutun ja YLE:n radiohaastattelun muodossa. ■

Jorma Palo ja skepsiksen aktiivi Kalervo Kangas.

Keltasininen "vaara"

Ruotsin skeptikot varoittelivat alkuvuodesta, että eräs **Susanna Ehdin** on tekemässä maihinnousua myös Suomeen. WSOY julkaisikin maaliskuussa Ehdinin kirjan "Itsensä parantava ihminen".

Suomenkielisillä sivuilla www.ehdin.com/Suomi.html kerrotaan, että Ehdin toimii Ruotsissa vapaana tutkijana ja kirjailijana. Hän on väitellyt immunologian alalta Lundin yliopistossa ja työskennellyt tutkijana Scripps Research Institute -nimisessä tutkimuslaitoksessa Yhdysvaltain Kaliforniassa. Vuodesta 1991 lähtien hän on keskittynyt lähinnä psykoneuroimmunologiaan. Hän on "arvostettu luennoitsija ja avustaa usein lehdistöä, radiota ja televisiota".

Otteessa kirjan ensimmäisestä luvusta kerrotaan, että "esi-isämme luottivat hyvään ravintoon, lääkitseviin yrtteihin ja viisaiden poppamiesten ja parantajanaisten taitoihin. Ehdin valittelee, että nykyisin kaikki voimavarat käytetään sairauden voittamiseen, ei parantavien voimien vahvistamiseen. "Elimistöä pidetään hienona koneena, joka ei ole enempää kuin osiensa summa. Näitä osiakin hoidetaan erikseen, ikään kuin ne eivät liittyisi toisiinsa. Myös sielua ja ruumista pidetään erillisinä."

Ehdin ajaa uutta terveysfilosofiaa: holistista, kokonaisvaltaista näkemystä. "Ihminen on aivan liian monimutkainen, jotta hänet voisi muuntaa pelkäksi anatomiaksi tai purkaa elimiksi ja hermoradoiksi. Hoitotyö ei ole pelkkää tekniikkaa." Ehdin kertoo Journal of the American Medical Association -lehden vuoden 1998 marraskuun numerossa selostetusta kyselytutkimuksesta, jonka mukaan 46 prosenttia yhdysvaltalaisista vastaajista oli kyselyä edeltäneen vuoden aikana käyttänyt jotakin täydentävää tai vaihtoehtoista hoitomuotoa. "Vaihtoehtohoitoihin turvautuneet olivat keskimääräistä paremmin koulutettuja", Ehdin korostaa.

Ehdin peräänkuuluttaa itämaista käsitystä ihmisruumiista - tietoa, jonka voi saada meditoimalla. "Energianvirtaukset ruumiin energiakeskusten ja meridiaanien eli energiakanavien kautta voi näet tuntea muuttuneessa tietoisuudentilassa."

Ehdin valuittelee, että länsimainen lääketiede on perustanut tietämyksensä ihmisruumiista kuolleiden ruumiiden leikkelyyn, joten elämänvoima (qi tai ki) on jäänyt huomaamatta. "Vaikka elämänvoima ei ole selvästi havaittavaa eikä sitä pystytä mittaamaan tieteellisillä välineillä, voi sen käsittää meditaation ja intuition avulla", Ehdin väittää. "Me länsimaalaiset olemme viime vuosisatoina korostaneet älykkyysosamäärän (IQ) merkitystä — idässä on useita tuhansia vuosia keskitytty elämänvoimaan (QI)."

Biologinen epätasapaino on Ehdinin mukaan syy nykyaikana tasaisesti lisääntyviin tauteihin kuten diabetes, syöpä, osteoporoosi ja masennus. "Ihminen on ollut olemassa kolme miljoonaa vuotta, mutta sydän- ja verisuonisairauksia, syöpää, allergioita, astmaa ja reumaa on esiintynyt laajassa mitassa vasta 20—30 vuoden ajan. Monet asiat ovat tuona aikana muuttuneet: esimerkiksi ruokailutottumuksemme ovat nyt aivan toiset, ruoka sisältää entistä vähemmän ravintoaineita, sokerin kulutus on lisääntynyt ja antibiootteja käytetään löyhin perustein. Olemme nyt muutaman sukupolven ajan syöneet uudenlaista puhdistettua ja teollisesti valmistettua ruokaa. Elimistömme ei kuitenkaan sovi sellaisen ruoan käsittelyyn, sillä kokonaista 99 prosenttia perimästämme on peräisin vähintään 40 000 vuoden takaa eli ajalta, joka edelsi Homo sapiensin tuloa nykyiseen Eurooppaan."

Mutta onneksi toivoa ei ole menetetty: "Meret ja järvet kuolevat saastuessaan liikaa ja hapen käydessä vähiin. Kun niitä puhdistetaan tiettyyn pisteeseen, niiden luonnollinen toipumiskyky aktivoituu - ne alkavat puhdistua itsestään. Täsmälleen samoin käy meille ihmisille, sillä kaksi kolmannesta meistä on vettä."

Risto K. Järvinen

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä oheinen lomake tai sen kopio täytettynä Skepsiksen jäsenasioista vastaavalle osoitteella:

Anna-Liisa Räihä
Borgströminkuja 1 B 19
00840 Helsinki
membership@skepsis.fi

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelle 2002 (sisältää Skeptikko-lehden tilauksen) on 21 euroa tai alle 20-vuotiailta 10,50 euroa (jos olet alle 20-vuotias, ilmoita syntymäaikasi).
Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 24 euroa/vuosi.
Lehtitilausta tehdessä tiedoksi riittävät nimi ja osoite.
Jäsenhakemus/tilauskaavake löytyy myös Internetistä Skepsiksen kotisivuilta: www.skepsis.fi

JÄSENHAKEMUS

Haluan liittyä jäseneksi ☐ vain lehtitilaajaksi ☐

Nimi:

Ammatti ja koulutus:

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Puhelin ja mahdollinen sähköpostiosoite

Haluan Skepsiksen sähköpostituslistalle ☐

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdollisesti aihetta sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet ym.
(käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Korostamme kuitenkin, että kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä yhdistyksen hallitukselta koulutustaustasta ja elämänkokemuksesta riippumatta.

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys ja allekirjoitus

SKEPSIS

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys.
Skepsiksen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:
- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tieteellistä tutkimusta ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyteen kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhteyttä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konferensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä hakemuksesta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oikeuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Skeptikko-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina.
Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa. Yhdistys on ECSOn (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Seuraava Skeptikko ilmestyy syyskuussa.
Lehteen tarkoitettu aineisto tulisi olla toimituksessa elokuun loppuun mennessä.

Skepsis ry:n yhteystiedot

Puhelinpalvelu: 0208 - 355 455
Postiosoite: PL 483, 00101 HELSINKI
Internet: http://www.skepsis.fi
Pankkiyhteys: SAMPO 800011 - 465 302

Jäsenasioista ja lehtitilauksista pyydetään neuvottelemaan yhdistyksen jäsenasioista vastaavan kanssa. Hänelle toimitetaan myös osoitteenmuutokset:

Anna-Liisa Räihä
Borgströminkuja 1 B 19
00840 Helsinki
puh. (09) 698 1976
membership@skepsis.fi

Rahastonhoitaja
Veikko Joutsenlahti
Roihuvuorentie 30 A 96
00510 Helsinki
puh: 040-7587286

Skepsis ry:n hallitus vuonna 2001

Puheenjohtaja **Jukka Häkkinen**
Varapuheenjohtaja **Otto J. Mäkelä**
Vesa Kolhinen
Pertti Laine
Veikko Näntö
Anna-Liisa Räihä
Göran Törnwall

Alueyhteyshenkilöt

Joensuu: **Vesa Tenhunen**,
puh. (013) 123 254; vesat@online.tietokone.fi
Jyväskylä: **Matias Aunola**,
puh. koti (014) 642 547, työ (014) 260 2379
mimaau@cc.jyu.fi
Oulu: **Sami Tetri**, puh. 040-586 3099
stetri@mail.student.oulu.fi
Turku: **Minna Suhonen**,
puh. 040-581 0921; minnasu@kolumbus.fi

Yhdistys toivoo, että alueilla asuvat ilmoittaisivat yhdyshenkilöille yhteystietonsa, jotta he voisivat tiedottaa omalla alueellaan tapahtuvasta toiminnassa. Yhteyshenkilöille voi myös ilmoittaa halukkuutensa osallistua yhdistyksen toimintaan omalla alueellaan.

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

professori **Kari Enqvist** (puheenjohtaja)
professori **Nils Edelman**
professori **Pertti Hemánus**
assistentti **Virpi Kalakoski**
dosentti **Raimo Keskinen**
dosentti **S.Albert Kivinen**
professori **Raimo Lehti**
professori **Anto Leikola**
dosentti **Marjaana Lindeman-Viitasalo**
professori **Ilmari Lindgren**
professori **Nils Mustelin**
professori **Ilkka Niiniluoto**
dosentti **Heikki Oja**
professori **Jeja Pekka Roos**
VTM **Jan Rydman**
professori **Heikki Räisänen**
dosentti **Veijo Saano**
professori **Lauri Saxén**
professori **Anssi Saura**
professori **Raija Sollamo**
yliassistentti **Lauri Tarkkonen**
akatemiaprofessori **Raimo Tuomela**
FL **Tytti Varmavuo**
professori **Johan von Wright**
professori **Risto Vuorinen**

Skepsiksen haaste

10 000 euroa puhtaana käteen sille, joka tuottaa valvotuissa olosuhteissa paranormaalin ilmiön.
Tähtitieteen tohtori **Hannu Karttunen** ja taikuri **Iiro Seppänen** ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 euroa edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä - 10 000 euroa puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

Paholaisen asianajajan paluu -teos edelleen saatavilla

Risto Selin, Marketta Ollikainen ja Ilpo V. Salmi (toim.)
Paholaisen asianajajan paluu
Opaskirja skeptikoille
Ursa 1997, Sid. 208 s, 25 euroa

Skepsiksen julkaisema ja Ursan kustantama *Paholaisen asianajajan paluu* -teos on saatavilla kaikista hyvin varustetuista kirjakaupoista. Teosta myydään myös muun muassa Skepsiksen yleisötilaisuuksissa, joissa Skepsiksen ja Ursan jäsenet voivat hankkia kirjan jäsenhintaan 20 euroa.

Vuonna 1989 julkaistu ensimmäinen *Paholaisen asianajaja* oli vuoden tiedekirja. Siinä kuten *Paholaisen asianajan paluu* -teoksessakin suomalaiset tiedemiehet käyvät taikauskon ja humpuukioppien kimppuun sanojaan säästämättä.

Kirjan vironkielistä laitosta *Teine Maailm* on saatavissa Helsingissä toimivasta Viro-Instituutista puhelin 09 - 669 805 hintaan 16 euroa.

SAPERE AUDE!

SKEPSIS

?

www.skepsis.fi

USKALLA AJATELLA!

Hanki Skepsiksen oma t-paita!

Skepsis on valmistuttanut oman t-paidan, jota myydään yhdistyksen järjestämien tilaisuuksien yhteydessä. Paidan hinta on 10 euroa, ja sitä on saatavina S, M, L ja XL -kokoina.

Paidan voi myös tilata postitse, jolloin hintaan lisätään 12 euroa postikuluja.

Paitatilaukset voi toimittaa Anna-Liisa Räihälle
osoite Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki
puhelin (09) 698 1976
sähköposti alraiha@csc.fi